

Työntekijöiden kokemuksia vanhemmuuden tu- esta Lohjan kaupungin varhaiskasvatuksessa Perhepolku-menetelmän keinoin

Pia Kaarlela & Pia Tuomi

2021 Laurea

A horizontal decorative bar at the bottom of the page, divided into three segments of different colors: pink, blue, and teal.

Laurea-ammattikorkeakoulu

Työntekijöiden kokemuksia vanhemmuuden tuesta Lohjan kaupungin varhaiskasvatuksessa Perhepolku-menetelmän keinoin

Pia Kaarlela & Pia Tuomi
Sosionomi AMK
Opinnäytetyö
Kesäkuu 2021

Pia Kaarlela, Pia Tuomi

Työntekijöiden kokemuksia vanhemmuuden tuesta Lohjan kaupungin varhaiskasvatuksessa Perhepolku-menetelmän keinoin

Vuosi 2021 Sivumäärä 45

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä neljän eri päiväkodin 3-5-vuotiaiden ryhmien varhaiskasvattajilta tietoa, mielipiteitä sekä kokemuksia vanhemmuuden tukemisesta Lohjan kaupungin varhaiskasvatuksessa ja selvittää, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet varhaiskasvattajien päätökseen Perhepolku-menetelmän koulutukseen osallistumisesta. Tutkielman tulokset tarjoavat uutta tietoa, jonka pohjalta yhteistyökumppanimme voivat kehittää omaa toimintaansa.

Tämä laadullisen sekä määrällisen näkökulman sisältävä opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Lohjan kaupungin varhaiskasvatuksen sekä Perhepolku-menetelmän kehittäjän ja kouluttajan Tellervo Uljaan kanssa. Tutkielma toteutettiin strukturoidulla kyselylomakkeella. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä hyödyntäen aineistopohjaisen analyysin teoriaa. Aineiston pohjalta teemoitimme vastaukset, joita esittelemme tutkielman tuloksissa.

Tietoperusta valittiin tarkoin ja tavoitteena oli, että se tukee tutkimuskysymyksiä sekä taustoittaa tutkielman teoriapohjaa sekä tuloksia. Teoriapohjastamme saa hyvän kuvan vanhemmuudesta, sen haasteista, sekä tuen eri mahdollisuuksista. Teoriaosuudessa tarkastelimme lisäksi Perhepolku-menetelmän sisältöä ja tarkoitusta sekä vertaistukea ja myötätuntoa.

Tutkielman tulosten perusteella Lohjan kaupungin varhaiskasvatuksessa vanhemmuuden tuki nähdään erittäin tärkeänä. Kasvattajilla on monia eri keinoja, joilla he tukevat vanhemmuutta, mutta myös tukea estäviä tekijöitä nousi esiin. Suurimmiksi esteiksi mainittiin aika- ja resurssipula. Vanhemmuuden tuen kehittämistä voisi kasvattajien mukaan lisätä esimerkiksi moniammatillisella yhteistyöllä, kouluttautumalla sekä yhteisillä tapahtumilla. Perhepolku-koulutukseen osallistumisen mahdollisuutta oli tarjottu vastaajien mukaan vain pienelle osalle työntekijöistä. Suurimmaksi huomioksi nousi se, etteivät kasvattajat tienneet Perhepolku-koulutuksen sisältöä ja tarkoitusta. Kasvattajilla oli kuitenkin mielenkiintoa saada lisää tietoa koulutuksesta ja osallistua siihen tulevaisuudessa.

Asiasanat: vanhemmuuden tuki, varhaiskasvatus, perhepolku

Pia Kaarlela, Pia Tuomi

Employees experiences of parenting support in early childhood education in the city of Lohja through the “Familypath” method

Year	2021	Pages	45
------	------	-------	----

The purpose of the thesis was to gather knowledge, opinions and experiences from early childhood educators of groups of three to five year-olds from four different daycare places. In particular regarding the support of parenthood within Lohja, and to find out which factors have affected their decisions to join the “Familypath” training. The results of the study provide new knowledge based on which our partners may develop their operations.

The thesis included both qualitative and quantitative approaches, and was conducted in cooperation with Tellervo Uljas, (the developer and instructor of the “Familypath” method) as well as with Lohja’s department of early childhood education. The research was conducted with a structured questionnaire and the data was analyzed using content analysis, with a qualitative content analysis approach. Based on the gathered data, the answers were divided by themes, which are presented in the results and conclusions of the study.

The theoretical database was carefully selected, and the aim was that it would support the study questions and give a foundation for the theory basis, as well as for the results of the study. The base theory provided a good picture of parenthood, its challenges, and possibilities for support. In addition, the contents and meaning of the “Familypath” method were investigated as well as its peer support and its compassion.

Based on the results of the study, (in the department of early childhood education), the support of parenthood is seen as extremely important. The educators have plenty of ways with which they support parenthood, but factors that create barriers for support were also found. The largest obstacles mentioned were limited time and resources. The development of support for parenthood could according to the early childhood educators be improved by adding multi-professional co-operation, getting educated and by adding joint events. The possibility of taking part in the “Familypath” training was offered only to a small portion of the employees. The biggest comment was that the early childhood educators were not aware of the contents or the purpose of the “Familypath” training. The educators were interested in gaining more knowledge of the training, and in taking part in the training in the future.

Keywords: parenthood support, early childhood education, familypath method

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Vanhemmuus.....	7
2.1	Vanhemmuuden haasteet	7
2.2	Vanhemmuuden tueksi	9
3	Myötätunto	10
3.1	Itsemyötätunto	11
3.2	Tietoinen läsnäolo	12
3.3	Myönteinen tunnistaminen.....	13
4	Vertaistuki.....	14
4.1	Vertaistuki vanhemmuuden tukena.....	15
4.2	Vertaistuen mahdollisuudet	16
5	Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma	17
6	Perhepolku	18
7	Tausta, tavoite ja tarkoitus.....	20
8	Tutkimuskysymykset ja menetelmät	22
8.1	Kvalitatiivinen tutkimus.....	22
8.2	Tutkimusaineiston keruu	23
8.3	Tutkimusaineiston käsittely ja analyysi	24
9	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	25
10	Tutkimustulokset	27
11	Johtopäätökset ja pohdinta.....	33
	Kuviot	41
	Taulukot	41
	Liitteet	42

1 Johdanto

Nykypäivänä ihmisten puheenaiheena etenkin sosiaali- ja terveysaloilla on vanhempien jaksamattomuus arjessa ja se, mitä tilanteelle voidaan tehdä. Vanhempien hyvinvointi ja taito kasvattaa lapsiaan ovat riippuvaisia monista eri tekijöistä, kuten esimerkiksi parisuhteen toimivuudesta sekä työ- ja perhe-elämän tasapainottelun onnistumisesta (Sinkkonen 2018, 3). Perheiden monet ongelmat näkyvät muun muassa pahana olona, väsymisenä ja vaikeutena asettaa lapselle rajoja (Helminen 2006, 31).

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Pienten lasten ja heidän perheidensä hyvinvointi -tutkimuksen mukaan kaksi kolmasosaa perheistä koki tarvitsevansa lisätukea, ja tarve kohdistui vanhempien jaksamiseen ja lapsen ikätasoiseen kehitykseen (Tilastoraportti 2019). Vanhemmuuden varhaisesta tuesta puhuttaessa on hyvä tiedostaa perheitä kuormittavat tekijät, jotka osaltaan heikentävät vanhemmuuden voimavaroja. Yhtä tärkeää on myös tiedostaa vanhemmuutta vahvistavia tekijöitä.

Lohja osallistui Lapsi- ja perhepalvelujen (LAPE) muutosohjelmaan ja Uudellamaalla LAPE-hankeen tavoitteena oli edistää ja vahvistaa lasten ja perheiden hyvinvointia, sekä uudistaa ja kehittää palveluita muun muassa varhaiskasvatukseen. Perhepolku-menetelmä on perheiden tukemista matalalla kynnyksellä ja sitä toteutetaan esimerkiksi varhaiskasvatuksen vanhempainilloissa. Lohja kiinnostui Perhepolun kehittamisestä ja lähti yhteistyöhön menetelmän kehittäjän Tellervo Uljaan kanssa.

Opinnäytetyömme on toteutettu yhteistyössä Lohjan kaupungin sekä Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksen väitöskirjatutkija Tellervo Uljaan kanssa. Opinnäytetyön avulla kerättiin arvokasta tietoa Lohjan kaupungin varhaiskasvatuksen henkilökunnan kokemuksista vanhemmuuden tuen toteuttamisesta osana varhaiskasvatuksen arkea. Tutkielmamme tuloksia tullaan hyödyntämään Lohjan kaupungin varhaiskasvatuksen kehittämisessä sekä Perhepolku-menetelmän pilotoinnin ja kehittämisen tukena.

Opinnäytetyömme on tutkimuksellinen kehittämisotetta unohtamatta. Teoriaosuudessa käsittelemme aihetta vahvasti tukevia osa-alueita, kuten vanhemmuutta, vertaistukea sekä myötätuntoa. Opinnäytetyön tutkielmaisuus on toteutettu strukturoidulla kyselylomakkeella ja tuloksia analysoidaan sisällönanalyysilla. Tutkielmassamme esiintyy sekä kvalitatiivisen että kvantitatiivisen tutkimuksen näkökulmia ja se tuottaa täysin uutta tietoa nykyhetken tilanteesta Lohjan varhaiskasvatuksessa.

2 Vanhemmuus

Kukaan ei ole syntyjään valmis vanhempi, eikä vanhemmuus tapahdu itsestään. Elämä muuttuu kertaheitolla, kun tulemme vanhemmiksi. Usein vanhempi punnitsee ja arvio omaa toimintaa sekä sitä, onko riittävän hyvä vanhempi. Lähtökohtaisesti jokainen vanhempi haluaa antaa lapsellensa turvaa ja lämpöä sekä parhaat mahdolliset lähtökohdat elämälle.

Valmistautuminen vanhemmuuteen on pitkä prosessi niin äideille kuin isillekin. Vuosien saatossa kokemus ja käsitys vanhemmuudesta karttuu monien tekijöiden, kuten esimerkiksi miustojen, tunteiden ja mielikuvien kautta. Nämä tekijät muovaavat käsitystä ja mielikuvaa vanhempana olemisesta ja siitä, miten vastata vauvan, lapsen tai nuoren sen hetkiseen tarpeeseen. (Duodecim 2020.)

Perhe on keskeisessä asemassa ihmisen elämässä ja elämänverkoston muodostumisessa niin elämän hyvinä kuin huonoina hetkinä. Ihmiset tarvitsevat eri tavoin perhettä ja lähiyhteisöä elämänsä monenlaisissa tilanteissa ja vaiheissa. Perheellä ja vanhemmilla on tärkeä merkitys lapsen ja nuoren kehitykselle, sillä varhaisvuodet jättävät jälkensä lapsen ja nuoren tulevaan kehitykseen; perhe on siis hyvän elämän lähtökohtien mahdollistaja. (Helminen 2006, 7.)

Suomalaiset perheet ovat muuttuneet yhteiskunnallisen kehityksen mukana. Perinteiset ydinperheet ovat nyt monimuotoisempia. Eri sukupuolta olevan avioparin muodostama perhe on lähtökohtaisesti perhemuotona yleisempi, mutta samalla yhden huoltajan perheet, avoliitot, uusperheet ja sateenkaariperheet ovat yleistyneet. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2020.) On ilmeistä, että perheiden ja vanhemmuuden haasteet ovat nykypäivänä moninaisempia, kuin aikaisemmin.

2.1 Vanhemmuuden haasteet

Vanhempien voimavaroihin ja taitoon kasvattaa lapsiaan vaikuttaa vahvasti parisuhteen hyvinvointi sekä se, miten onnistuu painottelemaan työn ja perhe-elämän välimaastossa. Vanhemmuus muodostuu osaltaan vuorovaikutuksessa vanhemman omien sekä perheen sisäisten ja ulkoisten tekijöiden kanssa. Lisäksi ympäristö ja yhteiskunnan tila vaikuttavat perheen elinoloihin ja vanhemmuuden toteutumiseen. (Sinkkonen 2018, 3.)

Lasten, nuorten ja heidän vanhempiensa sekä lapsiperheiden tilanteet näkyvät yhteiskunnan puheissa toki mielenkiintona, mutta myös huolen aiheena. Huoli perheiden tilanteesta nähdään muun muassa vanhemmuuden katoamisena, vanhempien uusavuttomuutena, kiireenä, väsymisenä sekä vaikeutena asettaa rajoja. Julkisuudessa puhutaan myös perheiden huono-osaisuuden lisääntymisestä. Perheiden moninaiset ongelmat ilmenevät lasten, nuorten ja vanhempien sekä lapsiperheiden pahana olona ja turvattomuutena. (Helminen 2006, 31.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos teetti Pienten lasten ja heidän perheidensä hyvinvointi -tutkimuksen 2018. Tutkimus perustuu Lasten terveys, hyvinvointi ja palvelut -tutkimuksen tietoihin, joita kerättiin neljävuotiaiden lasten vanhemmilta, eli yli 17 000 perheeltä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastoraportin mukaan vanhemmat voivat pääsääntöisesti hyvin ja kokevat tyytyväisyyttä vanhemmuudestaan. (Tilastoraportti 2019.)

Ymmärryksemme ja havaintojemme pohjalta julkisessa puheessa näkyy kuitenkin lapsiperheiden hyvinvoinnin heikkenemistä. Lapsiperheet kamppailevat työn, perheen ja kodin yhteensovittamisen kanssa sekä kokevat riittämättömyyden tunnetta hektisen perhe-elämän pyönteissä. Yhteiskunnan ja sosiaalisen median paineet myös osaltaan lisäävät riittämättömyyden tunnetta vanhemmissa. Esimerkiksi neuvola seuraa lapsen kasvua ja kehitystä sekä jakaa suosituksia ja ohjeita. Varhaiskasvatus puolestaan tarkastelee lapsen taitojen edistymistä ja opittavia asioita. Lisäksi sosiaalisen median kautta virtaa usein postauksia muiden perheiden elämän täydellisyydestä, aivan kuin arjen kiireet, riittämättömyyden tunteet ja kiukuttelevat lapset olisivat täysin vieras käsite heille. On sanomattakin selvää, että vanhemmat voivat kokea riittämättömyyden tunnetta ja riski pystyvyyden heikkenemiseen on olemassa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastoraportissa todettiin, että 35 % vanhemmista tunsu laiminlyövänsä perheen asioita työnsä takia. 12 % koki riittämättömyyden tunnetta vanhempana toimimisessa ja kuusi prosenttia oli huolissaan usein tai aina omasta jaksamisestaan vanhempana. Huolen määrä jaksamisesta kasvoi vanhemmilla, jotka olivat ainoana vanhempina perheessä. Vanhempien psyykkisellä hyvinvoinnilla on myös suuri vaikutus kokemukseen vanhemmuudesta ja siinä jaksamiseen. Masennuksen oireita oli raportin mukaan ilmennyt viimeisen 12 kuukauden aikana 19 % vanhemmista ja kuudella prosentilla psyykkistä kuormittuneisuutta neljän viikon aikana. Perheen ainoana vanhempina asuvat tunsivat useimmin itsensä psyykkisesti kuormittuneemmaksi kuin kaksi vanhempaa samassa asunnossa asuvaa 12 % vs. 6 %. (Tilastoraportti 2019.)

Lapsiperheiden arkea ja vanhemmuuden voimavaroja kuormittavina tekijöinä ovat esiintyneet talousongelmat, vanhempien psyykkisen ja fyysisen terveydentilan heikkeneminen sekä perhe-tilanteessa tapahtunut muutos, kuten esimerkiksi ero. Vanhempien kokemat kuormittavat tekijät kasaantuessaan aiheuttavat stressiä ja vaikuttaa vanhemmuuden laatuun negatiivisesti. (Ristikari, Keski-Säntti, Sutela, Haapakorva, Kiilakoski, Pekkarinen, Kääriälä, Aaltonen, Huotari, Merikukka, Salo, Juutinen, Pesonen-Smith & Gissler 2018, 122.) Sisarusten riitojen ja sotkujen selvittely yksittäisinä tilanteina voi näyttäytyä olemattomana, mutta niiden jatkuessa monesti päivässä voi tilanne kuormittaa ja aiheuttaa vanhemmille stressiä ja näin ollen myös lisätä huonommuuden tunnetta (Sinkkonen 2018, 8).

Merkittävä havainto raportista oli se, että kaksi kolmasosaa perheistä tunsu tarvitsevansa lisätukea. Tuen tarve kohdistui yleisimmin vanhempien jaksamiseen ja lapsen ikätasoiseen

kehitykseen. Raportissa mainittiin, että vanhemmat kaipasivat tukea lapsiperhepalvelujen ammattilaisilta, mutta eivät välttämättä tuoneet tarvettaan heidän tietoonsa. Raportissa todettiin myös, että vanhempaan tai parisuhteeseen liittyvän tuen tarve jätettiin usein kertomatta. (Tilastoraportti 2019.)

2.2 Vanhemmuuden tueksi

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastoraportissa tulee esille, miten tärkeää ja merkityksellistä puheeksi ottaminen on, kun työskennellään lapsiperheiden kanssa. Puheeksi ottamisen kautta vanhemmalle aukeaa mahdollisuus kertoa arjen haasteista ja kuormittavista tekijöistä ammattilaiselle ja näin saada oikea-aikaista ja tarkoituksen mukaista tukea perheen arkeen.

Huolen puheeksi ottaminen on keino ottaa mieltä painava asia puheeksi toista loukkaamatta. Huolen ottaminen puheeksi tarkoittaa sitä, että työntekijä kertoo oman huolensa sen sijaan, että puhuisi lapsen tai perheen ongelmista. Tärkeää on, että huoli otetaan puheeksi kunnioittavalla otteella. Jotta yhteistyö päästään aloittamaan oikea-aikaisesti, on huoli otettava esiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Erikson & Arnkil 2012, 12.)

Haasteita vanhemmuuteen asettaa myös vanhemman yksin pärjääminen. Useimmiten vanhemmat ovat muuttaneet esimerkiksi työn perässä kauemmaksi sukulaisistaan ja ystävistään. Tämä tilanne voi johtaa sosiaaliseen yksinäisyyteen ja pakkoon selviytyä yksin perhe-elämän haasteista. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastoraportin (2019) mukaan valtaosa kokee lähiyhteisön ja asuinalueen tärkeäksi, mutta 18 % vanhemmista eivät kokeneet näin. Itsensä vielä harvemmin osallisiksi kokivat lähiyhteisöissään perheensä ainoina aikuisina asuvat vanhemmat.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen raportin pohjalta nousee käsitys, että vertaistuen ja yhteisöllisyyden tärkeys ja merkitys vanhemmuuden tukemisessa on ensiarvoista. Suomessa on laaja ja monipuolinen sosiaali- ja terveysalan palveluverkosto, jonka tarkoituksena on tukea lapsiperheitä selviytymään arjen haasteista (Helminen 2006, 29). Voisiko varhaiskasvatus toimia varhaisen tuen, vertaistuen ja yhteisöllisyyden mahdollistajana? Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa korostetaan yhteistyön tärkeyttä huoltajien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on lapsen terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistäminen. Tärkeää on myös huomioida huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018, 33.)

Suomi lasten kasvuympäristönä: Kahdeksantoista vuoden seuranta vuonna 1997 syntyneistä - raportti käsitteli yhden ikäluokan matkaa syntymästä täysi-ikäisyyteen sekä heidän vanhempiensa elämää 18 vuoden ajan. Kyseisessä raportissa annettiin suosituksia, että on kehitettävä palvelujärjestelmän joustavuutta ja oikea-aikaisuutta, jotta perheiden päällekkäiset arkea

kuormittavat tekijät voidaan ennakoida ja ehkäistä. Myös yhteistyötä on kehitettävä eri palvelusektoreiden välillä. (Ristikari ym. 2018, 128.)

3 Myötätunto

Myötätuntoa voidaan määritellä monin eri tavoin. Keskeisin näkemys lienee se, että myötätunto merkitsee kykyä havaita ja tunnistaa sekä itsensä että muiden ihmisten hätää, kärsimystä tai mielentilaa ja sen mukaan muokata omaa toimintaansa toisen tilanteen parantamiseksi (Sjöroos 2020). Myötätunto liittyy vahvasti siihen, että voimme olla toistemme kanssa ja toisaalta siihen, että meillä on kyky ihmisyyteen. Myötätunto voidaan nähdä kaiken kohtaamisen ytimenä ja sitä on nimetty myös ihmiskunnan keskeiseksi ominaisuudeksi. Myötätuntoa on tutkittu paljon lähivuosina etenkin filosofian ja psykologian aloilla, ja siitä on muodostunut tietynlainen nyky-yhteiskunnan merkittävä ilmiö. (Sjöroos 2020.)

Margit Sjöroos (2010, 23) yhdistää myötätunnon, empatian sekä sympatian käsitteet toisiinsa. Sympatia tarkoittaa myötä tuntemista, eli toisen mielihyvän käsittelemistä myös omana mielihyvänsä ja puolestaan pettymysten käsittelemistä yhteisenä kokemuksena. Kyky liikuttua emotionaalisesti toisen tilanteesta on ihmisten luontainen kyky, mutta ei kuitenkaan itsestäänselvyys. Ihmiset voivat myös oppia muiden ihmisten tunteista kuuntelemalla, katsomalla ja jakamalla kokemuksia ja toisaalta havaita itsessään esimerkiksi vihan, ilon, surun ja pelon tunteita.

Empatia puolestaan nähdään kiintymyksenä, samaistumisena sekä eläytymisenä muiden tunteisiin sekä reaktioihin. Empatia vaatii osapuolia pohtimaan uudestaan ja mahdollisesti jopa sivuuttamaan omia ennakoasenteita, katsomaan tilannetta muiden silmin sekä ottamaan etäisyyttä omaan ajatusmaailmaan. Myötätunto puolestaan tukee ja kokoaa yhteen empatian sekä sympatian käsitteet. Myötätunto vaatii muiden ihmisten tilanteiden syvällisempää ymmärrystä. Tämän lisäksi myötätuntoinen ihminen tavoittelee toisen kärsimyksen vähentämistä konkreettisilla ja monipuolisilla teoilla sekä sanoilla. (Sjöroos 2010, 23-24.)

Myötätunto itseään kohtaan vahvistaa itsetuntoa. Täydellisyyteen pyrkiminen sekä omista virheistä rankaiseminen haastavat jokaista aikuista jossain vaiheessa elämää. Myötätunnon avulla ihminen kykenee näkemään itsensä inhimillisenä toimijana, joka voi tehdä myös virheitä. Täydellisyyteen pyrkiminen on mahdoton sekä samalla tarpeeton tehtävä. Myötätunnon kautta ihmiset antavat itselleen luvan nauttia elämästä, oppia uutta sekä luvan toimia luovalla tavalla. (Suomen Mielenterveys 2020.)

Myötätunto itseään kohtaan vaikuttaa myös myötätuntoon toisia ihmisiä kohtaan. Myötätunto edellyttää tietoutta omista motiiveista, tarpeista sekä tunteista. Kun ihminen ymmärtää omia reaktioitaan ja osaa tunnistaa niitä, on hänen helpompi tunnistaa myös muiden

perusreaktioita. Halu olla avulias, lempeä ja huolehtiva, kuuluvat myötätuntoon. Ihminen pyrkii näihin siksi, että välittää aidosti toisista ihmisistä. Myötätunnon ytimessä nähdään muiden kunnioittaminen sekä kuunteleminen. (Sjöroos 2010, 183-184.)

Ihminen voi kokea haasteelliseksi hahmottaa ja tunnistaa toisen kokema epäonnistumista, pelkoa tai esimerkiksi häpeää, jos omien vastaavien tuntemusten tunnistaminen ja hyväksyminen ei onnistu. Selvää on, että näiden tunteiden ja ajatusten hyväksyminen ja havaitseminen ovat tärkeimpiä hyvinvoinnin sekä ihmisyyden taitoja. Myötätunnon pohjalta halu toimia muiden ihmisten hyväksi on ehdoton linkki sosiaalisiin ja elämän läpi kestäviin suhteisiin, kuten vanhemmuuteen. (Suomen Mielenterveys 2020.)

3.1 Itsemyötätunto

Erilaisten tutkimusten mukaan itsemyötätunto lisää yksilön ja yhteisöjen hyvinvointia. Itsemyötätunnolla on todettu olevan positiivisia vaikutuksia muun muassa ahdistuksen, masennuksen sekä stressin osa-alueilla. Itsemyötätunto tukee yksilöä etenkin epäonnistumisien kohtamisessa, jolloin pettymyksen käsittely sekä sietäminen on oleellista. Itsemyötätunto perustuu armollisuuteen, jonka pohjalta yksilö hyväksyy epätäydellisyyden sekä virheet. Itsemyötätunto on jaettu kolmeen kategoriaan, jotka ovat ystävällisyys itselle, inhimillisuus sekä tietoinen läsnäolo. (Uljas 2020.)

Ronnie Grandell (2015, 7) määrittelee itsemyötätuntoa oman itsensä kohtelun kannalta. Itsemyötätunto tarkoittaa kykyä olla itselleen ystävällinen sekä ymmärtäväinen. Monet ihmisistä ovat luonnostaan muita kohtaan ymmärtäväisempiä kuin itseään kohtaan. Itsemyötätunto voi auttaa yksilöitä elämän erilaisissa tilanteissa sekä lisäämään esimerkiksi itseluottamusta sekä rohkeutta toteuttaa niitä asioita, joita itse pitää tärkeänä. (Grandell 2015, 7-8.)

Työelämän sekä vapaa-ajan yhteen sovittaminen on tänä päivänä haasteellista. Erilaiset suositukset sekä kehotukset tietystä elämän tyylistä painostavat parempaan suoriutumiseen päivittäin. Kulttuurin sekä esimerkiksi median julkituomat ihanteet sekä tavoitteet vaikuttavat vahvasti nykypäivään vaatimustasoon. Koska yhteiskunta etenee nopealla vauhdilla, asettaa se vaatimuksen kehittää yksilöiden itsemyötätuntoa. (Grandell 2015, 14-16.)

Vanhemmuus sekä lasten kasvattaminen ovat yksi merkittävä osa-alue, jonka ympäristön paine on muokannut nykyiseen muottiinsa. Ilman itsemyötätuntoa vanhemmuuden vaatimukset voivat tuntua mahdottomilta. Itsemyötätunnon kehittäminen auttaa yksilöitä voimaan paremmin, kokemaan positiivisia tunnetiloja sekä ennen kaikkea antaa työkaluja elää hyvää sekä merkityksellistä elämää.

3.2 Tietoinen läsnäolo

Nykypäivänä arjen toiminnat ja tapahtumat tapahtuvat kuin itsestään. Elämä etenee kuin automaattisesti ja ihmisten huomaamatta. Esimerkiksi aamutoimet hoituvat sen koommin ajattelemta ja huomaatkin hetken kuluttua olevasi työn touhussa. Tietoinen läsnäolo on tämän automaattisen toiminnan vastakohta ja se keskittyy siihen, mitä tapahtuu tässä ja nyt. Tietoisessa läsnäolossa tulee olla avoin kokemuksilleen ja keskittyä nykyhetkeen sen sijaan, että pohtisit eilistä tai tulevaa. (Grandell 2015, 52-54.)

Tietoiseen läsnäoloon pohjautuva vanhemmuus on filosofinen ajattelutapa, joka auttaa hallitsemaan hetkittäin haastavaakin arkea. Tietoinen läsnäolo tukee vanhemmuutta etenkin silloin, kun riittämättömyyden tunteet ja voimattomuus ottavat vallan. Tietoinen läsnäolo pyrkii vanhempia hahmottamaan elämää oikeista näkökulmista. Kun arjen tilanteet tuntuvat mahdottomilta, on syytä tutkia ja nähdä elämä todellisuuden mukaisena. Hankalille tilanteille löytyy usein myös muita toimivia ratkaisuja. Tietoinen läsnäolo auttaa keskittymään vanhemmuudessa siihen, mitä on tässä ja nyt ja samalla omaksumaan uusia ajatus- ja reaktiomalleja. (Cerwall-Andersen & Stawreberg 2020, 7-9.)

Pikkulasten ja lapsiperheiden vanhemmat ovat yhä enenevässä määrin stressaantuneita. Uupuneiden ja voimattomien vanhempien määrä on lisääntynyt paljon. (Cerwall-Andersen & Stawreberg 2020, 13). Arjen melskeen keskellä vanhemmat unohtavat helposti sen, mikä on elämässä tärkeää. Tietoisessa läsnäolossa korostetaan erityisesti sitä, että opetellaan arvostamaan omaa elämää ja suhtautumaan asioihin eri tavoin. (Cerwall-Andersen & Stawreberg 2020, 14.)

Tietoisen läsnäolon sekä vanhemmuuden tuominen yhteen on ollut tarpeellista ja jopa merkittävästä. Vanhemmuudesta puhutaan usein kokopäiväisenä sekä elämän mittaisena tehtävänä, jonka takia se onkin loistava mahdollisuus olla vahvemmin läsnä. Läsnä oleva vanhemmuus tarjoaa esimerkiksi mahdollisuuden käsitellä vanhemmuuden mukanaan tuomaa stressiä, mutta myös tietynlaisen tavan asennoitua ja suhtautua perheen yhteiseen elämään. (Cerwall-Andersen & Stawreberg 2020 18.)

Heidi Cerwall-Andersen ja Anna-Maria Stawreberg (2020, 18) ovat todenneet, että kun vanhempi on paremmin läsnä, lapsi tulee tietoiseksi vanhemman lämpimästä tunteesta sekä rakkaudesta ehdoitta häntä kohtaan. Läsnä oleva vanhempi kykenee kohtaamaan ja käsittelemään helpommin iloa ja onnea, mutta myös surua ja murhetta. Tällä tavalla vanhemmat voivat oppia käsittelemään haasteita ilman syyllisyyttä ja samalla ymmärtää omien ratkaisujen merkityksiä.

3.3 Myönteinen tunnistaminen

Ihmisten elämän keskiössä on kokemus siitä, että on muille ihmisille tärkeä. Arvostetuksi sekä hyväksytyksi tuleminen muodostuu ihmisten keskinäisissä suhteissa ja erilaisissa elinympäristöissä. Ihmiset elävät osana työyhteisöjä, perheitä ja esimerkiksi kaveriporukoita. Jokaisessa ryhmässä ja yhteisössä ihmiset tulevat kohdatuksi eri tavoilla. Selvää on, että myös negatiivisia kokemuksia erilaisista vuorovaikutustilanteista syntyy. Varmasti jokainen ihminen on kokenut itsensä joskus ulkopuoliseksi tai erilaiseksi, kuin muut ryhmän tai yhteisön jäsenet. Elämän lähtökohtana voidaan kuitenkin pitää sitä, että kaikilla meillä on oikeus sekä myös mahdollisuus hyvinvointiin taustoistaan riippumatta. (Häkli, Kallio & Korkiamäki 2015, 9-10.)

Suomalainen politiikka pyrkii edistämään vahvasti lasten ja nuorten hyvinvointia. Keskiössä on myös syrjäytymisen ehkäiseminen. Teoksessa *Myönteinen tunnistaminen* (Häkli ym. 2015, 10) kirjoittajat ovatkin todenneet, että ”lapsilähtöisessä hyvinvointiyhteiskunnassa sosiaalisen ja yhteiskunnallisen tuen ulottaminen kaikille lapsille ja nuorille on keskeinen lähtökohta, koska sekä syrjäytyminen että hyvinvointi ovat mahdollisia kenen tapauksessa hyvänsä.”

Mitä myönteinen tunnistaminen sitten on? Myönteistä tunnistamista sekä tunnustamista käsitteenä on hyödynnetty sosiaali- ja terveysaloilla monin eri tavoin. Tunnistaminen käsitteenä ei rajaudu vain toisen ihmisen tuntemiseen, vaan käsittää myös heidän aktiivista huomaamista sekä huomioimista. Lähtökohtana käsitteelle voidaan pitää sitä, että ihmiset tulevat nähdyiksi ja kuulluiksi arvostettuina ja erityisinä yksilöinä. (Häkli ym. 2015, 15-16.)

Myönteisen tunnistamisen näkökulmaa voidaan pitää lähtökohtana lapsen kohtaamisessa. Myönteinen tunnistaminen on menetelmä, jonka tavoitteena on korostaa arkipäiväisiä kohtauksia ja toteuttaa lasten oikeuksia sekä osallisuuden näkökulmaa. Myönteisen tunnistamisen lähtökohtana on se, että lapsen kanssa toimitaan ennakkoluulottomasti, tunnustetaan lapselle merkityksellisiä asioita ja tuetaan lasta asioissa, jotka lisäävät lapsen arvostuksen ja onnistumisen kokemuksia. (Pelastakaa Lapset Ry.)

Myönteisen tunnistamisen käsitteen taustalla nähdään ennen kaikkea lasten ja nuorten omaehtoinen toimijuus. Myönteistä minäkuvaa korostavat vuorovaikutussuhteet ovat erityisen tärkeitä ja myönteinen tunnistaminen edistääkin sosiaalista tietoutta. Keskeisimpänä voidaan pitää niitä vuorovaikutussuhteita, joita lapsi itse pitää tärkeinä. Nämä ovat tyypillisesti arkena aktiivisesti toimivat suhteet vanhempien, sisarusten ja ystävien välillä. Myönteisen tunnistamisen kohteena voidaan pitää kaikkia asioita tai tapahtumia, jotka muodostavat ja vaikuttavat lapsen omaan kuvaan itsestään ihmisenä ja toimijana. (Häkli ym. 2015, 20-21.)

4 Vertaistuki

Perheiden elämäntyyli on muuttunut monin eri tavoin vuosien aikana ja osaltaan tämä kuormittaa ja haastaa perheitä. Perheen elämäntilannetta voivat kuormittaa monet tekijät, kuten psyykkiset, fyysiset ja sosiaaliset ongelmat, mutta myös ympäristön ja yhteiskunnan asettamat paineet voivat omalta osaltaan tuoda haastetta arkeen. Koska nykypäivänä perheiden haasteet ovat monisyisempiä on mielestämme tarpeellista, että perheiden auttamiseksi olisi myös monipuolista tukea tarjolla. Vertaistuki on yksi näistä monista tuen muodoista.

Vertaistuki on kokemustietoon nojaavaa tukea, jossa kuuleminen ja kertominen ovat avainasemassa. Kokemusten jakaminen samassa tilanteessa olevan ihmisen kanssa antaa helpomman lähtökohdan oman tilanteen julkituomiselle sekä toisen tilanteen ymmärtämiselle. Vertaistuki pohjaa vastavuoroisuuteen sillä molemmat ovat tuen tarjoajia ja vastaanottajia. (Terveyskylä 2020.) Sielunkumppanuus, samankaltaisuus, yhteenkuuluvuus ja kokemuksellisuus sekä tuen ja tiedon saanti ovat sopivia vertaistukea kuvaavia nimityksiä (Lundbom & Herranen 2011, 206).

Vertaisuus, vertaistuki ja vertaistoiminta termejä käytetään yleensä samassa tarkoituksessa. Vertaisuus tarkoittaa ihmisten välistä suhdetta, jossa samanlaisten ihmisten elämäntilanteet ja kokemukset tuottavat vertaisuutta. Vertaisuus ymmärretään keskinäiseksi asiantuntijuudeksi, voimavaraksi, tasa-arvoksi ja yhdenvertaisuudeksi. Vertaistuki on omaehtoista, tilanteen ja tarpeen mukaista toimintaa, jossa vertaiset toimivat omaksi ja toisten hyväksi. Vertaistoiminta on taas vertaistukea laajempi ja se käsittää kaiken toiminnan, mitä vertaistukeen kuuluu. Vertaistuen toiminnan onnistumiseen vaikuttavat osallistujien voimavarat ja elämän olosuhteet. (Mikkonen & Saarinen 2018, 20-21.)

Vertaistukea löytyy monenlaisissa muodoissa. On muun muassa kahdenkeskistä vertaistukea, on vertaisryhmiä, vertaistukiryhmiä ja tukihenkilötoimintaa. Lisäksi vertaistukea löytyy netin, sosiaalisen median ja puhelimen kautta. Vertaisryhmä voi olla tietoon ja toimintaan perustuva tai ryhmä tarjoaa ainoastaan keskustelua ja tukea. Vertaisryhmätoiminta on sitä, että ryhmän keskuudessa vallitsee me-henki. Toiminta on osallistumista, osallisuutta ja yhdessä tekemisestä. Vertaistukiryhmällä tarkoitetaan enemmänkin toisten ihmisten auttamista ja tukemista, jossa pyritään yhdessä muiden ryhmäläisten kanssa tarkastelemaan kriisiin johtaneita tilanteita. Vertaistukiryhmät ovat tarkoitettu samassa tilanteessa oleville ihmisille ja useimmiten ryhmät ovat määräaikaista ja suljettuja. Samankaltaisessa elämäntilanteessa ollut tai siitä toipunut voi tarjota toiselle yksilöllistä vertaistukea toimimalla tukihenkilönä. (Lundbom & Herranen 2011, 206-208.)

Sosiaalisen median kautta vertaistuen tarjonta on helpompi löytää. Nämä toimintaympäristöt mahdollistavat helpon tiedon hakemisen, sosiaalisen vertaistuen sekä mahdollisuuden verkostoitumiselle. Netin kautta haettu apu voi tuntua luontevammalta kuin esimerkiksi kasvotusten

tapahtuva kohtaaminen. Netin välityksellä on myös helpompi keskustella herkimmistäkin asioista. (Lundbom & Herranen 2011, 208.)

4.1 Vertaistuki vanhemmuuden tukena

Vertaistoiminnan universaalisuus ymmärretään siten, ettei kukaan ole tai jää yksin oman tilanteensa kanssa. Ryhmässä samankaltaisten ihmisten kanssa oleminen ja heidän tarinoidensa kuuleminen antaa toivoa ja uskoa mahdollisuuteen selviytyä myös omasta ongelmasta. Ryhmän tuki edistää elämänhallinnan tunnetta ja oppimista. Ryhmässä toisia mallintamalla ja seuraamalla tulee käsitys, miten toimitaan ryhmän jäsenenä, kuunnellaan toisia tai ilmaistaan itseään. Myönteinen kokemus ymmärretyksi ja kuulluksi tulemisesta lisää ihmisen sopeutumiskykyä ja vahvistaa ryhmään kuulumisen tunnetta sekä kasvattaa sosiaalista pääomaa että voimaannuttaa. (Mikkonen & Saarinen 2018, 21-23.)

Itsensä hyväksyvä ihminen tietää oman arvonsa ja tarpeellisuutensa elämässä. Ihmisellä on lähtökohtaisestikin tarve ja halu selvitä sekä pärjätä yksin ilman apua, jotta voisi hyväksyä itsensä. Hyväksytyksi tulemisen kokemus syntyy aidosta läsnäolosta ja siitä, että tuntee tulleensa ymmärretyksi. (Helminen 2006, 160.)

Vanhemmille tarkoitetuissa ryhmissä useimmiten tuetaan vanhemmuutta ja lisätään vanhempien ymmärrystä itsestään ja lapsestaan sekä vahvistetaan vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta. Ryhmän kautta on mahdollisuus ohjata vanhempi tai perhe tarvittavien palveluiden piiriin. Asiantuntijoiden vierailut ryhmissä edistävät monella tapaa avun pyytämistä. Asiantuntijoiden näkeminen ja yhteiset keskustelut tärkeistä ja ajankohtaisista asioista madaltavat kynnystä pyytää ja hakea apua. Vanhempien ryhmissä voidaan myös jakaa ja keskustella hyvinkin tavallista arjen toiminnoista esimerkiksi lapsen rytmistä, kodinhoidosta ja talouden hallinnasta. (Heikkinen & Levamo 2021.)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tilastoraportin (2019) mukaan kaksi kolmasosaa perheistä tunsi tarvitsevansa tukea, etenkin lapsiperhepalvelujen ammattilaisilta. Vaikka perheet olivat avun ja tuen tarpeessa he eivät pyytäneet apua tai tuoneet julki tarvettaan. Häpeä, syyllisyys ja epätoivo voivat olla merkittäviä esteitä avun hakemiselle. Perhe, joka on joutunut haastavaan ja ongelmalliseen tilanteeseen, on konkreettisen tuen ja ohjauksen tarpeessa. (Helminen 2006, 158.) On täysin ymmärrettävää, että perheiden turvaverkkojen kaventuessa ja vanhemmuuden vaatimusten lisääntyessä eri toimijatahojen merkitys korostuu esimerkiksi neuvoloiden, varhaiskasvatuksen, perhekeskusten, seurakuntien, yhteisöjen sekä järjestöjen suuntaan (Uljas 2020, 4).

4.2 Vertaistuen mahdollisuudet

Vertaistukea voivat järjestää ja toteuttaa monet tahot. Erilaiset järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt sekä yksityiset palveluntuottajat että julkinen sektori voivat olla vertaisryhmien ja vertaistukiryhmien mahdollistajia. Vertaistuki voi toimia yksinään, yhdessä vapaaehtoisten ja ammatillisen työn kanssa, tai ne voivat toimia yhdessä tai rinnalla näiden kanssa. Vapaaehtoistoiminta nähdään ammatillista työtä tukevana toimintana. (Mikkonen & Saarinen 2018, 15.) Ero ammatillisen työn ja vertaistoiminnan kanssa on se, että ammattilaiset tekevät työtä ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi, mutta vertaiset toimivat keskenään oman hyvinvointinsa vahvistamiseksi. (Mikkonen & Saarinen 2018, 29).

Vertaistuessa on kolme pääkohtaa: Ennaltaehkäisevä tuki, korjaava tuki ja kuntouttava tuki. Korjaava vertaistuki on yleensä pitkäkestoista ja siihen sisältyy ammatillinen tuki. Korjaava vertaistuki voi olla esimerkiksi sururyhmä. Kuntouttava vertaistuki jatkuu useimmiten siitä, mihin ammatillinen korjaava tuki on päättynyt, esimerkiksi vapaaehtoinen AA-ryhmä. Ennaltaehkäisevä tuki pyrkii ehkäisemään ongelmien syntymistä tai niiden oikea-aikaiseen puuttumiseen mahdollisemman nopeasti. Kun tilanne ei vaadi heti ammattiapua, niin saman kokenut vertainen voi luoda toivoa ja avata uusia näkökulmia omaan tilanteeseen. (Mikkonen & Saarinen 2018, 70-72.)

Hyvinvointia pyrkivät edistämään monenlaiset toimijat ja tahot. Siksi onkin tärkeää, että järjestökenttä jatkaa monipuolista ja rikasta tuen järjestämistä mahdollistaen erilaisten ryhmien kohtaamiset, liittymiset ja toimimiset yhdessä. Koulutusorganisaation puolelle tämä asettaa suuresti paineita. Lasten, nuorten ja perheiden alalle tulevien ammattilaisten täytyy saada monipuolisia valmiuksia yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnin ja toimintakykyisyyden tukemiseen. (Lundbom & Herranen 2011, 5.)

Järjestötoiminnan yhtenä haasteena on nykyään se, että toiminta perustuu määräaikaisiin hankkeisiin. Hankkeiden juurruttaminen julkiseen palvelujärjestelmään on osoittautunut haastavaksi. Useimmiten kehittämistyöt jäävät kesken tai hankkeissa saatuja tuloksia ei pystytä hyödyntämään riittävästi. Yleensä rahoitus päättyy hankkeen jälkeen, ja silloin myös riski kehittämistyön hiipumiselle kasvaa. (Lundbom & Herranen 2011, 176.)

Helminen (2006, 76) toteaa, että kehittäessä etenkin sellaista vanhemmuuden tukemisen mallia, jossa yhdistyvät vertaisuus, moniammatillisuus ja vuorovaikutuksen monipuolisuus, vaaditaan sensitiivistä asiakaskunnan kuulemista, verkostoitumista sekä ennen kaikkea innotusta ja halua oppia eri ammatti- ja toimijatahoilta. Vanhemmat tarvitsevat turvallisen ja luotettavan ympäristön, jossa he voivat kohdata vertaisiaan ja jakaa kokemuksiaan sekä tarvittaessa ammattilaiset ovat läsnä ja mukana keskustelussa. Varhaiskasvatus voisi olla yksi monista toimijoista, jolla on hyvät lähtökohdat tarjota perheille neutraali, turvallinen ja luottamuksellinen ympäristö vertaistuelle.

5 Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma

Lapsi- ja perhepalvelujen (LAPE) muutosohjelma 2016-2018 oli Juha Sipilän hallituksen kärkihanke, jonka tavoitteena oli lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja omien voimavarojen vahvistuminen sekä palvelujärjestelmän uudistaminen. Lähtökohtana oli sovittaa yhteen lapsi- ja perhelähtöisesti lasten, nuorten ja perheiden palvelut. Kärkihankkeella haluttiin vahvistaa peruspalveluja ja siirtää painopistettä ehkäiseviin sekä varhaisen tuen ja hoidon palveluihin. Lisäksi Sipilän kärkihankkeen painopisteenä pidettiin monialaisten toimintamallien kehittämistä niin matalan kynnyksen palveluissa kuin erityis- ja vaativan tason palveluissakin. Lapsen etu ja vanhemmuuden tuki olivat muutosohjelmassa keskeisessä osassa. (Hastrup 2019.)

Uudellamaalla LAPE-hankkeen pääpaino kohdentui perhekeskustoimintamallin kehittämiseen sekä varhaiskasvatuksen, koulun ja oppilaitosten lasten ja nuorten hyvinvoinnin tuen kehittämiseen. Sosiaali- ja terveysministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö johtivat muutosohjelman kulkua sekä heidän vastuullaan oli lasten ja nuorten hyvinvoinnin tuki varhaiskasvatuksessa, koulussa ja oppilaitoksessa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävänä oli hankkeen toimeenpanoon annettava tuki. (Arola 2021.)

LAPE-hankkeen asettamat kehittämistyön tavoitteet varhaiskasvatuksen osalta oli tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen sekä vanhempien tukeminen kasvatustehtävässä. Tavoitteet olivat linjassa Perhepolkumallin kanssa ja osaltaan tästä syystä Perhepolku valikoitui yhdeksi kehittämisen kohteeksi Lohjalla. Perhepolku on Tellervo Uljaan kehittämä vanhemmuuden ja perheiden tuen menetelmä, jota pilotoitiin osana LAPE-hanketta (Porvoon ketteränä kokeiluna). Vanhempien ja työntekijöiden lisäksi palautetta kerättiin ammattilaisilta LAPE-parisuhdetyöpajassa, THL:n asiantuntijoilta, Porvoon neuvolan kehitystiimiltä sekä lapsiperheneuvostolta. Menetelmää kehitettiin edelleen piloteista saadun palautteen myötä. (Perhepolku 2021).

Lohjalla muutos- ja kehitystyötä on tehty monin eri tavoin, ja päättäjillä on ollut yhteinen tahtotila lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämisen osalta. Lohjan hyvinvointisuunnitelmassa todetaan, että kuntalaisille tarkoitettu palvelu on sujuvampaa silloin, kun palvelua on tarjolla perheiden tutussa ympäristössä. Tavoitteena on tarjota apua varhaisessa vaiheessa sekä pyrkiä vahvistamaan heidän hyvinvointiaan tukevia voimavaroja. Hyvinvointisuunnitelman mukaan jalkauttavalla työllä voidaan edistää palveluiden saatavuutta. Kuntalaisen on helpompi lähestyä palvelua, kun vastassa on tuttu henkilö, esimerkiksi varhaiskasvatuksen vanhempainillassa alueen perhetyöntekijä tai terveydenhuollon ammattilainen esittäytyy. (Lohjan kaupunginvaltuusto 2017, 10.)

Lisäksi Lohjan Hyvinvointi-toimialan strategiassa painotetaan asukaslähtöisyyttä, asukkaiden osallisuutta, hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä syrjäytymisen ehkäisyä. Lohjalla on ymmärretty, että henkilöstön koulutuksella ja hyvinvoinnilla on suorayhteys strategian

onnistumiselle. (Lohjan kaupunkistrategian toimenpideohjelma Hyvinvointi-toimialalla 2018-2025.) Lohjalla halutaan henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin lisäksi vahvistaa kunnioittavaa puheeksi ottamisen kulttuuria. Puheeksi ottaminen mahdollistaa asiakkaalle tilaisuuden keskustella haluamista asioista ja näin saada tarvittaessa voimavarojaan vahvistavia palveluja oikea-aikaisesti. (Lohjan kaupunginvaltuusto 2017, 12.)

Hyvinvointisuunnitelman perusteella Lohjalla ymmärretään myös perheiden hyvinvoinnin tärkeys globaalisti sekä tunnistettu yhteisöllisyyden merkitys hyvinvoinnin vahvistamisessa. Nyky-yhteiskunnassa ihmiset kokevat jonkinlaista irrallisuutta, ja siksi yhteisöllisyys hakee nyt uutta muotoaan. Yhteisöllisyys tarjoaa kuntalaisille sosiaalista pääomaa, joka vahvistaa ihmisten yhteenkuuluvuuden tunnetta. Yhteenkuuluvuuden tunne, yhteinen tekeminen ja siitä kertynyt ilo lisäävät kuntalaisten elämän hallittavuuden kokemusta. (Lohjan kaupunginvaltuusto 2017, 8.)

6 Perhepolku

Perhepolun kehittäjä ja kouluttaja on Tellervo Uljas. Hän aloitti syksyllä 2018 Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksella väitöskirjatutkimuksensa tutkiakseen vanhemmuutta ja itsemyötätuntoa sekä vanhemmuusryhmissä tapahtuvaa vanhempien itsemyötätunnon kehitystä. (Itsemyötätunto ja vanhemmuus -tutkimus 2021.)

Perhepolku tarjoaa luontevasti tietoa ja tukea helpolla ja ennaltaehkäisevällä tavalla. Perhepolku-menetelmän tarkoituksena on vahvistaa vanhempien voimavaroja jaetun tiedon ja vertaistuen avulla. Menetelmän tiivis vanhemmuutta tukeva tutkimus- ja asiantuntijatietopaketti kannustaa vanhempia omanlaiseensa myötätuntoiseen vanhemmuuteen yhdessä puolison ja lähipiirin kanssa. Perhepolku antaa vanhemmille mahdollisuuden jakaa omia kokemuksia ja ajatuksia vanhemmuuden iloista ja suruista sekä toimia toisille kuuntelijana että vertaisena vanhemmuusryhmän kautta. Yksi monista Perhepolun tärkeistä tarkoituksista on rohkaista perheitä omaan hyvinvointinsa pohdintaan. (Uljas 2020, 4-6.)

Ryhmän toiminta-ajatuksena on tukea vanhempien itsemyötätuntoa ja elämänhallinnan kokemusta. On havaittu, että vanhemmille suunnattujen ryhmien vähentävän vanhemmuudesta koettua stressiä, ahdistusta ja masennusta. Ryhmien on todettu vahvistavan vanhempien parisuhdetta ja psykososiaalista terveyttä, mikä taas vaikuttaa positiivisesti koko perheen hyvinvointiin. Perhepolun vanhemmuusryhmän tarkoituksena on myös vahvistaa ja laajentaa ryhmämuotoista toimintaa osaksi perheiden tukiverkostoa. Perhepolku voi luoda ja edistää yhteisöllisyyden tunnetta vanhempien keskuuteen. Perhepolku-menetelmässä ensiarvoisen tärkeää on kunnioittaa perheiden yksilöllisyyttä sekä heidän omaa asiantuntijuutta vanhemmuudessaan ja perheestään. (Uljas 2020, 4-6.) Palveluohjaus on myös yksi tärkeä osa Perhepolun

kokonaisuutta. Ryhmien kautta perheitä voidaan ohjata heidän tarpeitaan vastaavien palveluiden piiriin. Palveluohjauksen apuna voidaan käyttää myös tuen tarve -lomaketta, johon vanhempi itse arvioi jaksamisensa tilaa sekä kertoo, mihin toivoisi saavansa tukea (Perhepolku 2021).

Perhepolku-menetelmä pohjaa dialogiseen ohjaukseen eli tasavertaiseen keskusteluun (Perhepolku 2021). Teoreettinen viitekehys perustuu John Bowlbyn kiintymyssuhdeteoriaan. Varhainen kiintymystyyli luo pohjaa lapsen tunne-elämän, kielen ja sosiaalisten taitojen kasvulle ja kehitykselle. Kiintymystyylien sekä hyvät että huonot muodot on havaittu kulkevan helposti vanhemmalta lapselle. Kiintymystyyli voi kuitenkin muotoutua ja muuttua elämän tuomien kokemusten ja tapahtumien kautta turvallisemmaksi, esimerkiksi turvallisen parisuhteen solmimisen, lapsen saamisen, terapian tai hyvän ystävyysuhteen kautta. (Uljas 2020, 6.)

Perhepolku kehitettiin ja pilotoitiin aluksi 6kk- ja 2-vuotisryhmäneuvolatoiminnan yhteyteen. Menetelmä sai positiivista palautetta niin vanhemmilta kuin neuvolan työntekijöiltä. Perhepolun rakenne havaittiin toimivaksi, joten sitä lähdettiin lisäjalostamaan varhaiskasvatuksen suuntaan. Perhepolun sisältö on rakennettu toimimaan hyvin erilaisille ryhmäkokonaisuuksille. 6kk-ryhmäneuvolassa syvennyttään vanhemman omaan jaksamiseen, parisuhteeseen hyvinvointiin ja omiin lapsuuden malleihin. 2-vuotisryhmäneuvolassa teemat keskittyvät lapsen taitokseen ja vanhemmuuden tunteisiin, joita haastava arki nostaa pintaan. Lisäksi 2-vuotisryhmäneuvolassa keskustellaan perheen vuorovaikutuksen merkityksestä. (Perhepolku 2021.)

Perhepolkumalli varhaiskasvatuksen 3-5-vuotiaiden lasten vanhemmille toteutetaan vanhempainiltojen yhteydessä, joten se ei lisää työntekijöiden työaika. Vanhempainilloissa käsiteltäviä aiheita ovat muun muassa leikki-ikäisen tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen ja myötätuntoinen vanhemmuus. Vanhemmille suunnatun ryhmätoiminnan jälkeen vanhemmat ja lapset osallistuvat yhdessä tehtäväpolulle, jossa samat teemat näkyvät tehtävärasteina. (Uljas 2020).

Perhepolkumallissa vanhempainillat voidaan toteuttaa yhteistyönä monialaisesti, joten tältäkin osin malli säästää varhaiskasvatuksessa resursseja. Ohjaajaparina voi toimia toisen toimijatahon työntekijä, esimerkiksi terveydenhoitaja, perhetyöntekijä tai seurakunnan tai järjestötoiminnan työntekijä. (Perhepolku 2021.)

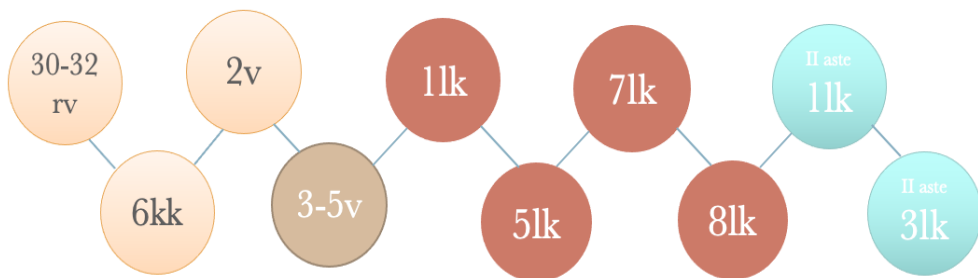
Perhepolku-ryhmien ohjaaminen edellyttää ohjaajakoulutuksen suorittamista. Koulutuksen suorittanut saa itselleen oppaan tueksi ryhmien ohjaukseen sekä perheille jaettavan materiaalin, mikä sisältää tutkimus- ja asiantuntijatietoon pohjaavaa aineistoa. Ryhmälle tarjotaan samalla myös mahdollisuus verkostoitua oman lähialueen vanhempiin. (Perhepolku 2021.)

Tellervo Uljaan visio Perhepolun kehittymisestä (Kuvio 1) on, että se laajentuisi myös koulun vanhempainiltoihin. Tavoitteena on, että perheiden ja vanhemmuuden tuki voisi kulkea

lapsen ja nuoren kehitys- ja siirtymävaiheiden läpi perheiden rinnalla lapsen kasvaessa neuvolasta kohti täysi-ikäisyyttä. (Perhepolku 2021.)

Perhepolku tulevaisuudessa

Tietoa ja vertaistukea perheille ryhmäneuvoloissa sekä päiväkodin ja koulun vanhempainilloissa

Kuvio 1: Tellervo Uljaan näkemys Perhepolun tulevaisuudesta

Perhepolku-menetelmä on tunnettu 6kk- ja 2-vuotisryhmäneuvolapilotointien ansiosta jo monessa kunnassa ja kaupungissa. 6kk-ryhmäneuvolatoimintaa on pilotoitu muun muassa Vantaalla, Porvoossa, Lohjalla, Lahdessa, Karkkilassa, Kokkolassa ja Espoossa sekä 2 v -ryhmiä Tuusulassa ja Keravalla. Varhaiskasvatuksen 3-5-vuotiaiden ryhmiä pilotoitiin Lohjalla keväällä 2019 ja Porvoossa saman vuoden aikana syksyllä. Suomessa Perhepolku-ohjaajakoulutuksen käyneitä on noin 330. Ohjaajia on Espoossa, Vantaalla, Tampereella, Hämeenlinnassa, Porvoossa, Keravalla, Tuusulassa, Järvenpäässä, Lahdessa, Lohjalla, Kittilässä, Liedossa, Naantalissa, Siuntiossa, Raaseporissa, Sipoossa, Askolassa, Mäntsälässä, Nurmijärvellä, Loviisassa, Hangossa, Karviaisen alueella ja Kokkolassa. (Perhepolku 2021.)

7 Tausta, tavoite ja tarkoitus

Perhepolkua varhaiskasvatuksen arkeen ovat johdattaneet monet tekijät. Lohja oli mukana LAPE-hankkeen muutosohjelmassa vuodesta 2016 lähtien, jonka tavoitteena oli muun muassa lasten ja perheiden hyvinvoinnin ja voimavarojen vahvistaminen sekä palveluiden kehittämisen että uudistaminen. Hankkeella haluttiin myös siirtää palveluita enenemissä määrin ehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin. Lohjan strategiassa ja hyvinvointisuunnitelmassa on myös nostettu esille perheiden tukeminen ja ennaltaehkäisevien toimien tärkeyttä sekä halukkuutta kehittää palveluita ketterästi ja tuoda palvelut lähemmäksi asiakkaita. Lisäksi Lohjan

kaupunki pyrkii kouluttamaan työntekijöitään, jotta palveluiden kehittäminen ja juurruttaminen onnistuisi mahdollisemman hyvin.

Perhepolku pohjaa monin tavoin LAPE-hankkeen ja Lohjan kaupungin tarkoituksia ja tavoitteita. Lohjan varhaiskasvatuksen toimintaa haluttiin kehittää varhaisen vanhemmuuden tukemisen näkökulmasta, koska Perhepolku neuvolan ryhmätoiminnassa oli jo tuttua ja saanut kiittävää palautetta, Lohja lähti yhteistyössä Perhepolun kehittäjän kanssa uudistamaan Perhepolkua varhaiskasvatukseen sopivaksi menetelmäksi.

Lohjan kaupungin Lasten, nuorten ja perheiden toimialojen erityisasiantuntija Maarit Lindman (2021) kertoo, että Perhepolkua pilotoitiin Lohjan Ojaniitun päiväkodissa päiväkodin johtaja Sari Saarisen johdolla keväällä 2019. Vanhemmat antoivat positiiviset arviot menetelmän sisällöstä ja ryhmien tarjoamat keskustelut sekä vertaistuki koettiin tärkeiksi (Perhepolku 2021). Varkaiskasvatuksessa tehtiin kehittämistyön etenemisestä päätös edistää Harjun alueen Perhepolkua laajentaen muille alueille suunnitellusti Lohjalla. Vanhemmuuden tukemisen näkökulmaa halutaan vahvistaa neuvola- ja varhaiskasvatusyhteistyössä mahdollisuuksien mukaan hyödyntäen Perhepolku-koulutusideologiaa ”Nähtäväksi jää, onko Perhepolku Lohjalla universaalinen vanhemmuuden tuen valittu menetelmä”. (Lindman 2021.)

Perhepolun pilotoinneista on Lohjalle valmistunut jo kaksi opinnäytetyötä. Näissä tutkielmissa tarkasteltiin lasten osallisuutta varhaiskasvatuksessa Perhepolku-menetelmän keinoin ja toisessa Bikva-arvion avulla selvitettiin perheiden emotionaalisen kohtaamisen, yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistamisen sekä palveluohjauksen kehittämisen tarpeita (Perhepolku 2021).

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä Ojaniitun, Gunnarlan, Kartanonpuiston ja Voudinpuiston päiväkotien 3-5-vuotiaiden ryhmän varhaiskasvattajilta tietoa, mielipiteitä sekä kokemuksia vanhemmuuden tukemisesta Lohjan kaupungin varhaiskasvatuksessa. Selvitimme myös, mitkä tekijät mahdollisesti estävät vanhemmuuden tuen toteuttamista ja kysimme varhaiskasvattajilta kehittämisideoita. Kerätyn tiedon pohjalta voidaan kehittää ja edistää vanhemmuuden tukea osana Lohjan kaupungin varhaiskasvatusta ja samalla edistää perhepolun pilotointia ja käyttöönottoa laajemmin varhaiskasvatuksessa sekä myöhemmin koulumaailmassa.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tutkielma Lohjan kaupungille vanhemmuuden tuesta osana Lohjan varhaiskasvatusta. Tutkielma tuottaa tärkeää tietoa varhaiskasvatuksen työntekijöiden käsityksistä liittyen päiväkodeissa tarjottavaan vanhemmuuden tukeen sekä Perhepolku menetelmään. Arvokasta tietoa saatiin myös siitä, miten Perhepolku-menetelmä nähdään osana varhaiskasvatuksen arkea.

8 Tutkimuskysymykset ja menetelmät

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisena varhaiskasvattajat kokevat vanhemmuuden tukemisen osana varhaiskasvatuksen arkea ja mitä sen kehittämiseksi voitaisi tehdä?
2. Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet varhaiskasvattajien päätökseen Perhepolku-koulutukseen osallistumisesta?

8.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena, mutta siinä on myös kvantitatiivinen näkökulma. Puusa ja Juuti (2020, 78) ovat luonnehtineet laadullista tutkimusta siitä näkökulmasta, että tutkittava kohde on usein ennalta tuntematon. Laadullisessa tutkimuksessa on kyse ennen kaikkea siitä, ettei tutkittavasta aiheesta ole hypoteesia, joka olisi ennalta asetettu.

Vaikka perinteisesti laadullista ja määrällistä tutkimusta asetetaan vastakkain eritellen toisistaan, ei se välttämättä ole tarpeellista. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 73) toteavatkin, että eri metodioppaissa korostetaan kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimuksen vastakkainasettelun olevan tarpeetonta ja niitä tulisi enemmän yhdistää. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 73-74.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja ajatus siitä, että todellisuus on moninainen. Tutkimuksessa on kuitenkin ymmärrettävä, että todellisuutta ei voi pilkkoa omavaltaisesti osiin vaan tapahtumat muovaavat toinen toistaan. Tästä johtuen kvalitatiivisessa tutkimuksessa lähtökohtaisesti tutkitaan kohdetta kokonaisvaltaisesti, jonka ansiosta on mahdollista löytää monen suuntaisia suhteita. Yleisesti todetaan, että kvalitatiivisessa tutkimuksessa on tavoitteena löytää tai paljastaa tosiasioita kuin tunnustaa jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.)

Kvalitatiivisella tutkimuksella halutaan löytää ymmärrys ilmiöstä eli vastaus kysymykseen ”Mistä tässä on kyse?”. Kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisiä ominaisuuksia ovat muun muassa tutkimukset, jotka tapahtuvat aidossa ympäristössä ja aineisto kerätään tutkittavilta vuorovaikutussuhteessa sekä huomio on kohdennettu tutkittavien näkökulmaan ja näkemyksiin. Tavoitteena laadullisessa tutkimuksessa on ilmiön kuvaaminen, ymmärtäminen ja tulkinta ja etenkin saada kokonaisvaltainen syvälinen ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä. (Kananen 2017, 32-35.)

8.2 Tutkimusaineiston keruu

Puusa & Juuti (2020, 101) määritelevät laadullisen aineiston keräämistä päämäärähakuiseksi toiminnaksi. Laadullisen tutkimuksen aineisto kerätään yleisimmin haastattelun, havainnoinnin, kyselyn tai erilaisista dokumenteista kootun tiedon kautta. Erilaisia aineistonkeruumenetelmiä voidaan käyttää yhdisteltynä tai esimerkiksi rinnakkain. Näitä menetelmiä voidaan käyttää myös määrällisen tutkimuksen aineistonkeruussa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 83.)

Tutkimuskyselyn ideaa voidaan pitää yksinkertaisena. Tuomi ja Sarajärvi (2018, 84) ovat avanneet asiaa niin, että ”kun haluamme tietää, mitä ihminen ajattelee tai miksi hän toimii niin kuin toimii, on järkevää kysyä asiaa häneltä.” Hirsjärvi, Remes & ym. (2009, 164) toteavat myös, että aineiston hankinnassa suositaan metodeja, joissa vastaajien näkökulmat ja ”ääni” pääsevät esille. Kysely on aineistonkeruumenetelmä, jossa kysymykset ovat valmiiksi vakioitu. Jokaiselta kyselyyn osallistuvalla kysytään samat kysymykset strukturoidulla lomakkeella. Kysymykset voivat olla määrällisiä, laadullisia tai seka- että. (Vilka 2007, 26-27.)

Valitsimme opinnäytetyöhömmme aineistonkeruumenetelmäksi strukturoidun kyselylomakkeen (Liite 2). Tutkielman kyselylomake osoitettiin 36 varhaiskasvattajalle neljässä eri yksikössä. Saimme vastauksia 32 kasvattajalta. Päädyimme kyseiseen menetelmään monien seikkojen vuoksi. Varhaiskasvatuksen alalla työpäivät ja resurssit ovat kiireisiä ja aikaa ylimääräisille työtehtäville on vähän. Selkeät kysymykset ja osittaiset vastausvaihtoehdot ovat paras valinta tutkimukseen osallistuvien kasvattajien näkökulmasta. Päätimme tuottaa kyselyn perinteisellä paperilomakkeella vastaavien syiden vuoksi. Varhaiskasvattajien kokemukset sähköpostitse tai muuten sähköistä kanavaa pitkin tuleville kyselylomakkeille ovat pääosin negatiivisia. Kyselyt ja lomakkeet hukkuvat helposti muun sähköpostin joukkoon, jolloin myös tutkimukseen vastaajien määrä voisi olla todella pieni.

Strukturoituja kysymyksiä käytetään yleensä ilmiön ymmärtämiseen. Esimerkiksi vastaajan iällä, koulutuksella tai ammatilla voi olla merkitystä siihen, miten vastaajat suhtautuvat ja käyttäytyvät tutkittavan ilmiön kohdalla. Analysointivaiheessa nämä tiedot voivat auttaa erojen ymmärtämisessä. (Kananen 2017, 94.)

Kyselytutkimuksen etuna pidetään useimmiten sitä, että niiden avulla voidaan saada suuri tutkimusaineisto. Tutkimukseen voi osallistua paljon henkilöitä ja kysymysten määrä voi olla laajempi. Hyvänä etuna nähdään myös se, että menetelmä säästää tutkijan aikaa ja työmäärää. Kyselylomakkeen huolellinen suunnittelu mahdollistaa nopean käsittelyn ja analysoinnin. (Hirsjärvi, Remes & ym. 2009, 195.)

Kyselytutkimuksesta löytyy myös heikkouksia. Yleensä aineistoa pidetään pinnallisena ja teoreettinen näkökulma nähdään vaatimattomana. Lisäksi ei voida olla täysin varmoja siitä,

miten rehellisesti ja huolellisesti kysymyksiin on vastattu sekä miten perehtyneitä tai tietoisia vastaajat ovat aiheesta. (Hirsjärvi, Remes & ym. 2009, 195.)

Kyselylomakkeen laadinnassa selkeys on tärkeässä osassa. Kysymysten tulee olla selkeitä eli emme käytä ammattikieltä, jolloin kysymysten merkitys on sama kaikille vastaajille. Lisäksi lyhyitä ja yksittäisiä kysymyksiä on helpompi ymmärtää, kuin pitkiä ja kaksoismerkityksellisiä kysymyksiä. Tärkeää on myös harkita kysymysten kokonaismäärää ja järjestystä esimerkiksi helpompia kysymyksiä voi sijoittaa kyselyn alkuun. (Hirsjärvi ym. 2009, 202-203.)

Opinnäytetyössämme käytimme myös avoimia kysymyksiä. Ne antavat enemmän ja laajempaa tietoa ja ymmärrystä kuin suljetut kysymykset (Kananen 2017, 98). Avoimet kysymykset antavat vapaamman mahdollisuuden vastaajan kertoa, mitä mieltä tutkittavasta ilmiöstä on (Hirsjärvi ym. 2009, 201).

8.3 Tutkimusaineiston käsittely ja analyysi

Sisällönanalyysia voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen aineistoissa, mutta myös määrällisissä tutkimuksissa. Sisällönanalyysillä tarkoitetaan sen yleisimmässä muodossaan kirjoitettujen, nähtyjen tai kuultujen sisältöjen analyysiä. Karkeammin määriteltynä sisällönanalyysillä voidaan analysoida kaikenlaisia dokumentteja objektiivisesti ja systemaattisesti. Dokumentti voi olla yhdistelmä keskustelun, raportin ja kyselyn kirjalliseen muotoon saatetusta kokonaisuudesta. Sisällönanalyysin avulla pystytään tehdä paljon erilaisia tutkimuksia ja sen avulla saadaan aineistosta kerättyä tekstin merkityksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103-104.)

Sisällönanalyysin avulla kerättyä aineistoa voidaan kuitenkin luonnehtia myös osittain kesken-eräiseksi. Menetelmän avulla saadaan tietoa, josta tutkijoiden tulee vielä tehdä johtopäätöksiä. Sisällönanalyysissä etsitään kootun tekstin merkitystä, jolloin näkökulma voi tutkijakoh- taisesti vaihdella suurestikin. Perusidea sisällönanalyysissä kuitenkin on luoda aineiston osiksi hajottamisen, käsittelyn sekä loogisen päättelyn ja tulkinnan kautta uudeksi loogiseksi kokonaisuudeksi. Tutkimuksen kohteena olevasta asiasta tavoitellaan yleistä sekä tiivistettyä kokonaisuudesta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 118-122.)

Tässä opinnäytetyössämme hyödynsimme aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, jonka ohjaavana tekijänä on itse tutkielman aineisto. Aineistolähtöisessä analyysissä voidaan puhua myös induktiivisuudesta, jolla tarkoitetaan etenemistä yksittäisistä havainnoista yleisempiin väitteisiin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Tutkielman tuloksista, eli aineistosta, kerätään keskeisimmät ja yleisimmät asiat, jotka tuodaan julki. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä etuna on se, että tutkielman tulokset eivät vaadi tiettyä teoriapohjaa, vaan tulokset voidaan nostaa esiin riippumatta siitä, mitä ne ovat ja miten niitä voidaan taustoittaa aikaisemmalla tutkimustiedolla tai teoriolla. (Tuomi & Sarajärvi 2009.)

Tämän tarkemman analyysin jälkeen hyödynsimme aineistoa työstäessä teemoittelua. Teemoittelun taustalla on keskeisten aiheiden ja kokonaisuuksien jakaminen omiksi teemoiksi aineiston pohjalta. Teemoittelussa aineistot järjestetään isoihin kokonaisuuksiin ja tämän jälkeen valikoituneiden teemojen alle lokeroidaan jokaisesta kyselylomakkeesta ne vastaukset, joissa käsitellään kyseistä teemaa. Tutkielman kyselylomakkeen vastauksista lähdimme etsimään yhdistäviä samankaltaisuuksia, joita yhdistelimme isommiksi kokonaisuuksiksi tulosten analysoinnissa. Teemoittelua tehdessämme etenimme kysymys kerrallaan, jolloin saimme kattavan ja loogisesti kerätyn kuvan jokaisen kysymyksen vastausaineistosta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

9 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuudesta puhuttaessa nousee esiin kolme käsitettä: uskottavuus, luotettavuus ja eettisyys. Uskottavuutta pohtiessa on keskeisessä roolissa se, miten tutkimukseen osallistuvat henkilöt sekä muu yleisö ottavat tutkimuksen tulokset vastaan ja luottavat tutkimuksen aineistoon ja sen analysointiin. Luotettavuus puolestaan kertoo siitä, että tutkijat vakuuttavat työllään ja tuloksillaan ison yleisön. Luotettavuutta edistää tutkimuksen etenemisen sekä esimerkiksi menetelmien avaaminen raportissa. Eettisyydestä puhuttaessa korostetaan eettisten periaatteiden noudattamista koko tutkimuksen ajan. (Puusa & Juuti 2020, 175.)

Tuomi & Sarajärvi (2018, 149) pitävät hyvän tutkimuksen yhtenä kriteerinä tutkimuksen sisäistä johdonmukaisuutta. Tutkimusraportissa tämä konkretisoituu lähteiden käytössä sekä siinä, miten tutkimusta sekä sen tuloksia argumentoidaan. Opinnäytetyömme raportoinnissa olemme käyttäneet lähdeviitteitä asianmukaisesti sekä arvostaneet tutkimuksellamme myös muiden tutkijoiden työtä. Toisena vaatimuksena hyvälle tutkimukselle mainitaan eettinen kestävyys, joka koskee tutkimuksen laatua (Tuomi & Sarajärvi 2018, 149).

Tutkimuksen teossa on otettava huomioon monia eettisiä kysymyksiä. Tiedon hankintaan sekä julkistamiseen liittyvät tutkimuseettiset periaatteet ovat yleisesti hyväksytyjä. Tutkijoille jää vastuu tietää ja tunnistaa eettiset periaatteet. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 26-27.)

Tutkimuksessamme toimintatapoinamme olivat rehellisyys, tarkkuus sekä huolellisuus. Näitä periaatteita noudatimme tulosten tallentamisessa, esittämisessä sekä tulosten arvioinnissa. Työskennellessämme tutkimuksen parissa toimimme ammattimaisesti sekä noudatimme lainsäädäntöä. Pyrimme luotettavaan tutkimustietoon ja siihen, että tutkimuksemme on toistettavissa.

Toteutimme tutkimustulosten raportoinnin selkeästi, totuudenmukaisesti sekä uskottavasti. Tutkimuksen uskottavuus pohjautuu siihen, että tutkimuksessa noudatetaan hyvää tieteellistä

käytäntöä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 150). Opinnäytetyömme prosessissa on noudatettu huolellisuutta, tarkkuutta sekä rehellisyyttä, jotka kaikki ovat Tuomen ja Sarajärven (2018, 150) mukaan hyvän tieteellisen käytännön kriteereitä.

Haimme tutkimusluvan kohdeorganisaatiolta sekä Lohjan kaupungilta asianmukaisesti. Osallistuminen tutkielmaamme perustui täysin vapaaehtoisuuteen ja anonyymiyteen. Tutkielman tarkoitus ja tavoitteet avattiin tutkimukseen osallistuville osapuolille avoimesti sekä todennukaisesti. Osallistujille kerrottiin myös tietojen säilyttämisestä vain tarpeellisen ajan ja myös tietojen käyttämisen muodoista. Tutkimuksen aineisto analysoitiin ja raportoitiiin sitä muuttamatta tai mitään lisäämättä. Noudatimme tutkielmassamme hyvää tutkijan ammatitieteenkäytäntöä.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta vahvistaa tutkijoiden tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta, joka tutkimuksen aikana toteutui hyvin (Hirsjärvi ym. 2013, 232). Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida muun muassa yleistettävyyden tai siirrettävyyden näkökulmasta; voidaanko tutkimuksen tulokset yleistää tai siirtää myös muihin tilanteisiin tai kohteisiin (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Reliabelius ja validius ovat mittareita, kun tarkastellaan tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä. Tutkimuksemme on reliabeli eli se on toistettavissa. Tutkimustuloksissamme ei ole sattumanvaraisia tuloksia, sillä jokainen tutkimukseen osallistunut henkilö on saanut täyttää selkeän ja strukturoidun kyselylomakkeen, jossa kysymykset sekä vastausvaihtoehdot ovat olleet valmiiksi jäsenneltyjä. Validius kertoo tutkimuksen pätevydestä. Tutkimus on validi, jos se mittaa juuri sitä, mitä pitikin. Tutkimuksemme kysymykset olivat osoitettu mittaamaan ja vastaamaan tutkimuskysymyksiimme ja ne rakennettiin selkeästi ymmärrettäviksi. Kysymyksissämme voi kuitenkin nähdä monitulkinnan mahdollisuuden, johon olemme kiinnittäneet tulosten analysoinnissa huomiota. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2001, 213-214.)

Tutkielman kyselylomake osoitettiin 36 varhaiskasvattajalle neljässä eri yksikössä. Saimme vastauksia 32 kasvattajalta. Vastausprosentti on ollut todella hyvä ja tutkielman tulokset antavat realistisen kuvan Lohjan kaupungin varhaiskasvattajien kokemuksista vanhemmuuden tuesta osana varhaiskasvatusta sekä Perhepolku-menetelmän koulutuksen sekä hyödyllisyyden näkökulmasta.

Puusa & Juuti (2020, 182) toteavat, että ”kun tutkija perehtyy tutkimuksen kohdeilmiöön huolellisesti ja ottaa monet näkökohdat huomioon koko tutkimusprosessin aikana, tutkimuksen koherenssi ja luotettavuus paranee”. Olemme perehtyneet sekä osallistuneet tutkittavana olevan työmenetelmän koulutuksiin, ja meillä on tutkijoina kuva Lohjan kaupungin varhaiskasvatuksen yleisistä käsitteistä liittyen tutkimuksen aiheeseen. Tutkimuskysymykset sekä tutkimusmenetelmät ja teoria ovat pohdittu tarkkaan juuri tutkittavan ilmiön näkökulmasta.

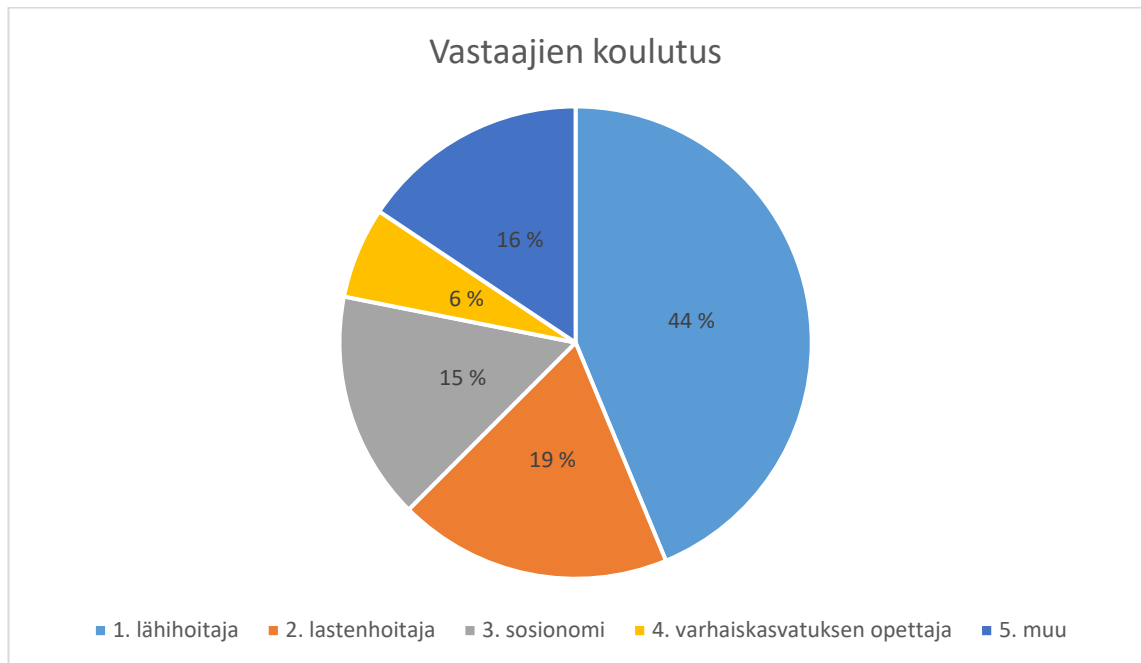
Tutkimuksen luotettavuutta voidaan pohtia myös tutkittavan ilmiön perusrakenteen ja tutkijoiden valitseman tutkimusmenetelmän yhteensopivuuden kautta (Puusa & Juuti 2020, 182). Tutkimusmenetelmä oli valittu tarkoituksenmukaisesti ja se palveli niin kyselyyn vastanneita kasvattajia kuin myös opinnäytetyön tekijöitä. Vastausprosentti oli suuri ja uskomme tutkimusmenetelmän olleen osasyynä kasvattajien osallistumiseen. Taustalla on vaikuttanut opinnäytetyön tekijöiden alan kokemus ja sen myötä tehty päätös menetelmästä.

Tutkielman kohdehenkilöt valittiin tarkoituksenmukaisesti ja tutkielman tutkimuskysymysten osalta perustellusti. Tutkielman kohdejoukko oli riittävä, vaikkakin kyselyn olisi voinut toteuttaa yhä laajemmalle alueelle varhaiskasvatuksen työkentällä. Suoranaista riskiä virhelähteille ei ole. Vastaajien työtilanne ja lyhyt vastausaika ovat voineet vaikuttaa kyselyyn vastaamiseen käytettyyn aikaan. Sattuman mahdollisuus on pieni, sillä tutkielmaan osallistuneilla kasvattajilla on ollut vastauksissaan samoja teemoja ja vastaajia on ollut eri yksiköistä, eri koulustaustalla sekä riittävän paljon. Tutkielman tulokset ovat merkityksellisiä, mutta ne eivät ole yleistettävissä koskemaan laajempaa varhaiskasvatuksen kenttää.

10 Tutkimustulokset

Tutkielmaamme lähdimme selvittämään ja hakemaan vastauksia tutkimuskysymyksiimme. Tutkielma toteutettiin strukturoidulla kyselylomakkeella ja se osoitettiin Lohjan kaupungin neljään varhaiskasvatusyksikköön. Kohderyhmänämme oli 3-5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatijat. Kyselylomake osoitettiin 36 kasvattajalle, joista 32 palautti lomakkeen.

Tutkimustulokset kuvataan tässä opinnäytetyössä kyselylomakkeen (liite 2) osoittamassa järjestyksessä. Jokaisen kyselylomakkeen kysymyksen alle on koottu tutkielman tulokset yhtenä kokonaisuutena. Jokainen kyselyyn osallistunut vastaaja on antanut suostumuksensa tulosten anonyymiin julkittuomiseen tässä opinnäytetyössä.

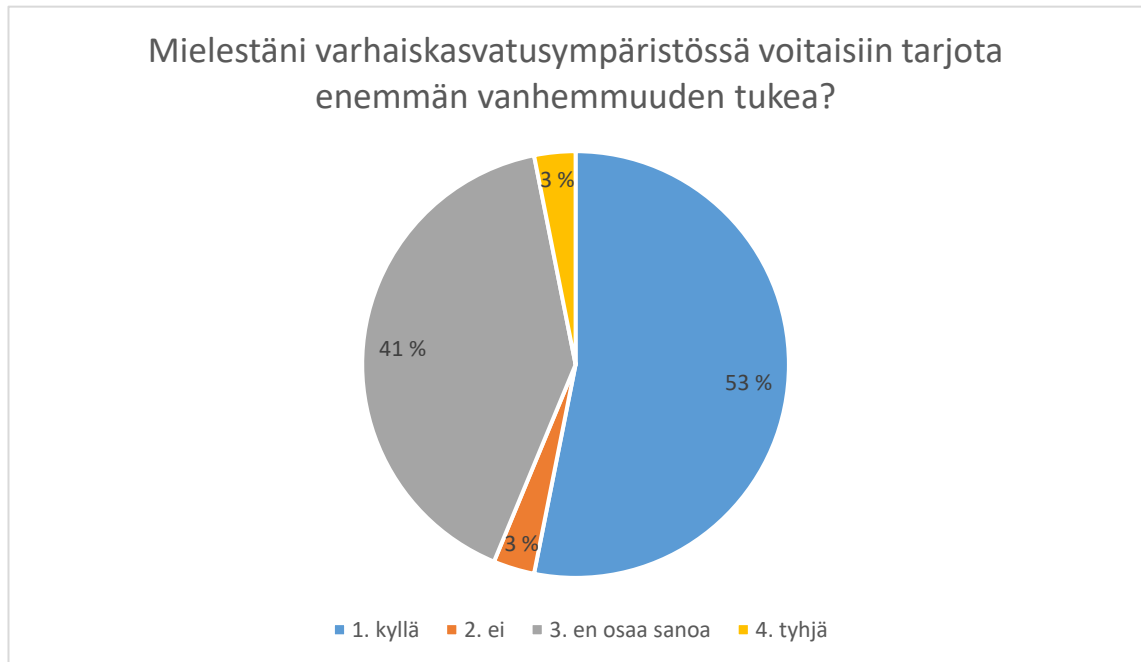

Taulukko 1: Koulutustausta

Tutkielmaan osallistujat työskentelivät kaikki tutkielman tekohetkellä Lohjan kaupungin varhaiskasvatuksessa. Koulutustaustaltaan (Taulukko 1) valtaosa vastaajista (44 %) olivat lähihoitajia. Lastenhoitajia sekä muun koulutuksen omaavia vastaajia oli 35 % kaikista vastaajista. Muun koulutustaustan omaavat kasvattajat olivat koulutukseltaan merkanteja, koulunkäynninavustajia, opiskelijoita tai ylioppilaita. Vastaajista 15 % oli sosionomeja ja 6 % varhaiskasvatuksen opettajia. Kyselyn vastausprosentti oli 89 %.

Taulukko 2: Vanhemmuuden tukemisen tärkeys

Taulukko 3: Vanhemmuuden tuen lisääminen

Enemmistö eli 53 % varhaiskasvattajista piti vanhemmuuden tukemista erittäin tärkeänä osana varhaiskasvatuksen arkea (Taulukko 2). Sama vastaajamäärä 53 % koki, että vanhemmuuden tukea voitaisiin tarjota enemmän varhaiskasvatusympäristössä. Vastaajista 41 % ei osannut sanoa, että voitaisiinko tukea tarjota enemmän. 3 % oli sitä mieltä, että vanhemmuuden tukea ei voida tarjota enempää ja 3 % vastaajista jätti vastaamatta kysymykseen (Taulukko 3).

Tutkielman tulosten mukaan varhaiskasvattajat tukevat vanhemmuutta monin eri keinoin. Vastaajista enemmistö kertoi kuuntelevansa ja keskustelelevansa vanhempien kanssa. Keskustelujen ja kuuntelun osalta tilanteet viittasivat usein lasten päivittäisiin tuonti- ja hakutilanteisiin sekä esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluihin. Myös kuulumisten kysyminen sekä vanhempien mielipiteiden ja toiveiden kuunteleminen nousivat vastauksissa esiin.

Vastausten mukaan neuvonta ja ohjaus ovat yleisiä keinoja tukea vanhemmuutta varhaiskasvatuksen arjessa. Vastaajat kertoivat antavansa vinkkejä sekä ohjaavansa tarvittaessa oikean tuen piiriin. Vanhemmuuden tukemisen keinoiksi mainittiin myös yleisten asioiden selvittely sekä ajankohtaisista asioista muistuttaminen.

Avoin ja luottamuksellinen suhde vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan välillä nousi esiin monessa lomakkeessa. Tukeminen, kannustaminen, hyväksyminen, kohtaaminen sekä positiivinen vuorovaikutus nähtiin keinoina luoda suhdetta vanhempiin sekä samalla tukea heidän vanhemmuuttaan. Avoin ja luottamuksellinen suhde koettiin mahdollistajana vaikeidenkin asioiden esilletuomiseen.

”Kuuntelen, keskustelen ja kysyn rohkeasti, onko kaikki hyvin”

”Pyrin luomaan luottamuksellisen suhteen vanhempiin, jotta heidän olisi helppompaa puhua vaikeistakin asioista meille”

Kyselylomakkeen vastausten mukaan vanhemmuuden tukemista voisi kehittää varhaiskasvatuksessa lukuisin toimenpitein. Keskeisimmiksi kehittämisen kohteiksi nousivat työajan hallinta ja uudelleen järjestäminen sekä osaamisen lisääminen perhetyön alalta. Vastaajat toivoivat enemmän aikaa vanhempien kohtaamiselle ja sen myötä kuuntelulle sekä keskustelulle. Lisäksi tunne kiireestä koettiin suureksi kehittämisen kohteeksi.

Koulutuksen ja yhteistyön kehittämisen tarve näkyi monessa vastauslomakkeessa. Kehitettävää koettiin olevan myös oman työnkuvan ymmärtämisessä. Moni vastaaja koki, että perhetyön osaamisesta olisi paljon hyötyä vanhemmuuden tukemisessa varhaiskasvatusympäristössä. Kehittämistoiveena esitettiin myös jalkautumisen mahdollisuus perheiden kotiin.

Vastaajat korostivat monialaista ja moniammatillista yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Vastausten mukaan yhteistyön laajuutta sekä laatua tulisi vielä kehittää, jotta vanhemmuuden tuki toteutuisi monipuolisemmin. Useampi vastaaja totesi, että sosionomien osaamista voitaisi hyödyntää enemmän varhaiskasvatuksessa, jolloin vanhemmat voisivat matalalla kynnyksellä pyytää apua sekä tukea.

Vertaistuki nähtiin merkittävänä kehittämisen kohteena. Vertaistukea ehdotettiin toteutettavaksi erilaisten ryhmätoimintojen kautta, kuten oman ryhmän vanhempien kesken tai koko talon laajuisesti. Myös vanhempainiltoja ehdotettiin pidettävän useammin eri teemojen kautta. Vastaajat näkevät, että tapaamiset vanhempien kanssa lisäävät luottamusta sekä vahvistavat keskusteluyhteyttä.

Kyselyssä tuli ilmi myös, että lähes kolmasosa (10 vastaajaa) ei tiennyt, miten vanhemmuuden tukemista voisi kehittää varhaiskasvatuksessa. Vastaajat olivat joko jättäneet kysymyksen vastaamatta tai totesivat ”en osaa sanoa”.

”Ryhmiä, joissa voi keskustella vaikeistakin asioista”

”Koulutusta / keinoja tukea perheitä”

”Koko henkilökunnan tulisi olla motivoituneita sekä tietoisia siitä, että perheiden tukeminen kuuluu meidän työhön”

Vanhemmuuden tukemista estävät tekijät olivat saman kaltaisia lähes jokaisessa vastauksessa. Suurimmaksi haasteeksi ja estäväksi tekijäksi mainittiin selkeästi ajan puute, joka aiheuttaa kiireen tunnetta. Isot lapsiryhmät sekä liian vähäinen resursointi koettiin esteeksi

vanhemmuuden tuen toteuttamiseksi. Vastauksissa nostettiin esiin, ettei aika riitä ylimääräisille työtehtäville ja korostettiin, että pääpainon tulee olla lapsissa. Lisäksi vastauksissa mainittiin työmäärän kuormituksen vaikutuksista omaan jaksamiseen, ja siten ne nähtiin myös esteenä vanhemmuuden tukemiselle.

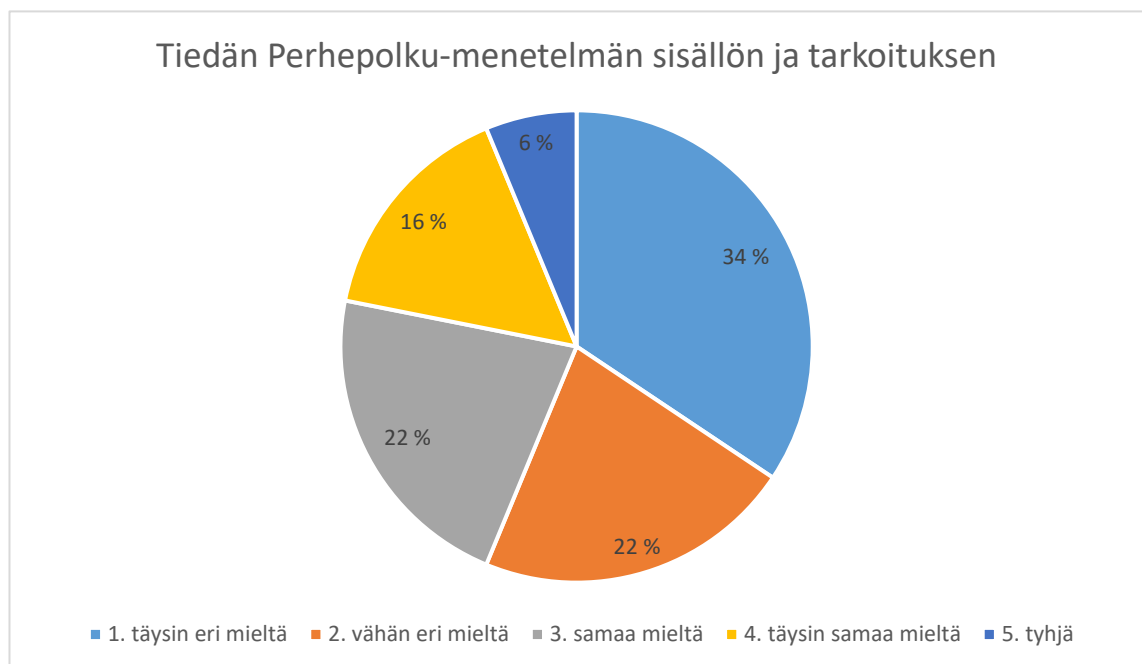
Vastauksista oli nähtävissä myös työntekijöiden ajatukset vanhempien osallistumattomuudesta. Moni vastaaja koki, että vanhemmat eivät ole vastaanottavia varhaiskasvatuksen tarjoamalle avulle. Vanhempien kielteinen asenne sekä skeptisyys varhaiskasvatusta kohtaan näyttäytyi omana kokonaisuutenaan. Tuloksissa näkyi myös varhaiskasvattajien kokemukset vanhempien kiireestä sekä läsnäolon puutteesta. Nämä seikat vaikeuttavat vastaajien mielestä yhteistyön syntymistä ja vanhemmuuden tukemista.

Estäväksi tekijäksi vanhemmuuden tukemiselle vastaajat kokivat myös salassapitovelvollisuuden. Vertaistuen tai ryhmien järjestämisen haasteena nähtiin se, ettei perheiden asioista voinut puhua muiden vanhempien kuullen. Lisäksi haku- ja tuontitilanteissa ei koettu luontevana tapana aloittaa syvällisempää keskustelua.

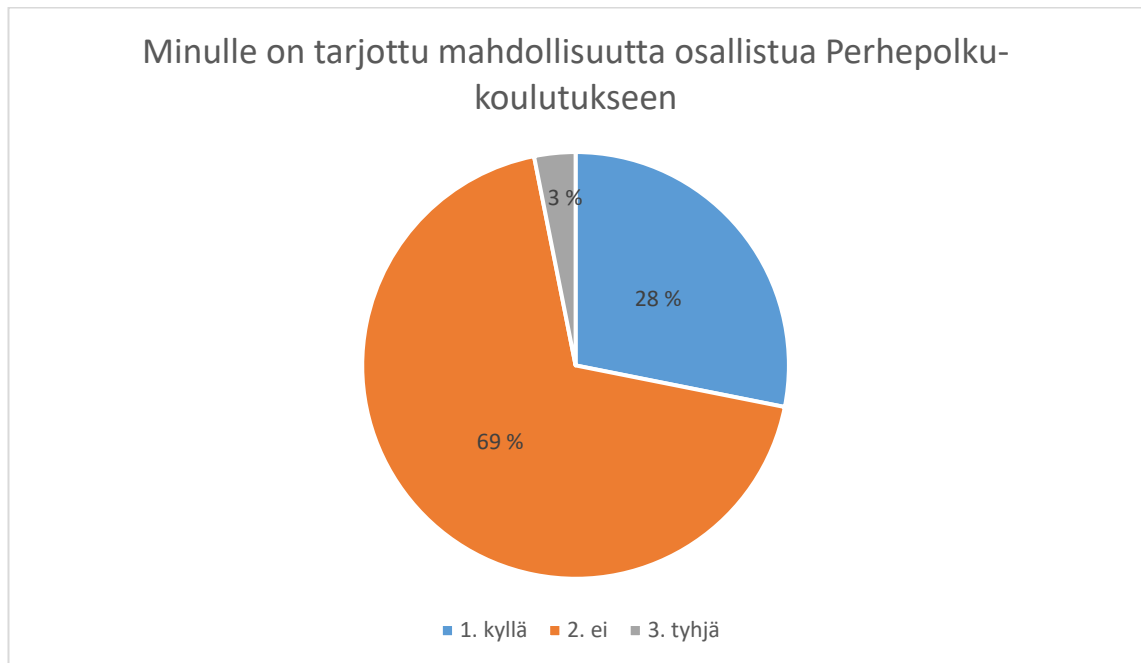
”Kun on paljon lapsia ja liian vähän hoitajia on vaikeampaa keskittyä moneen asiaan samaan aikaan esim. pidempään keskusteluun ja lapsien touhuiluihin”

”Jos vanhemmat eivät ole vastaanottavia varhaiskasvatuksesta saaduista ”vinkeistä”, ym.”

”Vaitiovelvollisuus hankaloittaa asioista puhumista”

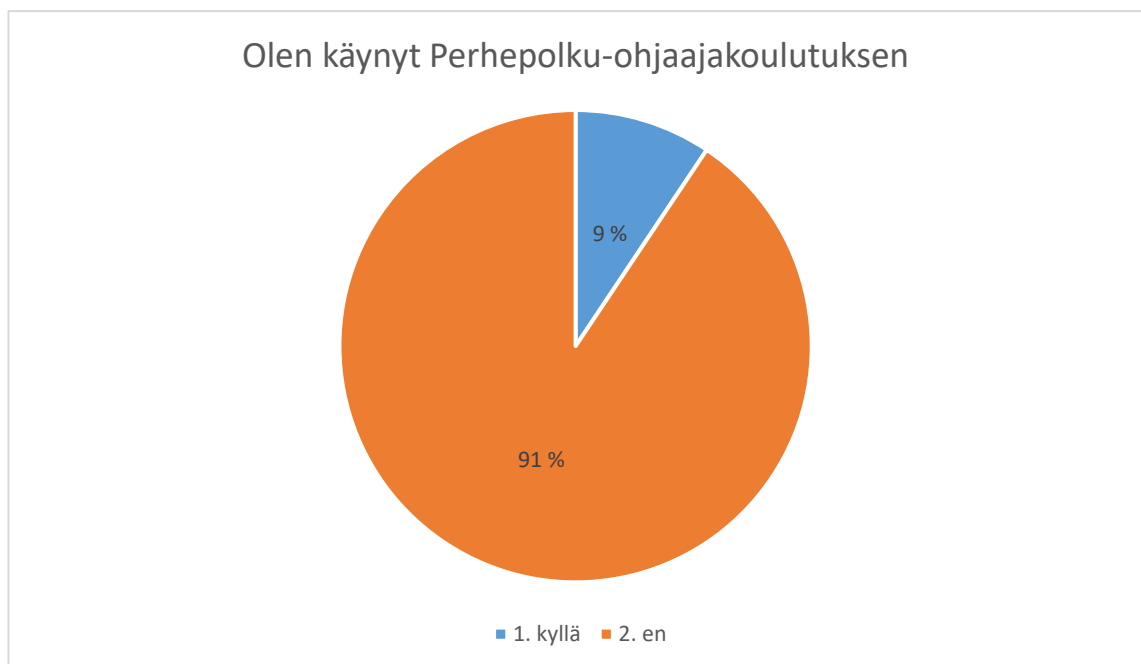

Taulukko 4: Tieto Perhepolkumenetelmästä

Taulukko 5: Mahdollisuus osallistua koulutukseen

Vastaajista 34 % ei tiennyt Perhepolku-menetelmän sisältöä ja tarkoitusta. Vähän eri mieltä oli 22 % vastaajista ja samaa mieltä oli 22 %. Vastaajista 16 % tiesi täysin menetelmän sisällön ja tarkoituksen ja 6 % vastaajista jättivät vastaamatta kysymykseen (Taulukko 4). 69 % vastaajista ei ollut tarjottu mahdollisuutta osallistua Perhepolkukoulutukseen. 28 % vastaajista mahdollisuutta oli tarjottu ja 3 % jätti vastaamatta kysymykseen (Taulukko 5).

Taulukko 6: Perhepolkukoulutukseen osallistuneet

Kyselyyn vastanneista varhaiskasvattajista 91 % ei ollut käynyt Perhepolku-koulutusta. 9 % oli koulutuksen käynyt (Taulukko 6). Koulutukseen osallistuneet varhaiskasvattajat ovat sitä mieltä, että saivat koulutukselta rohkeutta, tietoa sekä uusia ajatuksia vanhemmuuden tukemisesta. Itsemyötätunnon tärkeys nostettiin vastauksissa esiin. Kokonaisuutta keuhuttiin ja lisäsehdotuksiksi mainittiin toive, että myös toinen kasvattaja voisi osallistua samaan koulutukseen, jotta voisi myöhemmin vaihtaa ajatuksia ja mielipiteitä.

Valtaosa vastaajista eivät olleet käyneet Perhepolku-koulutusta. Heiltä kysyttiin, mikä oli esteenä koulutukseen osallistumiselle. Suurimmalle osalle koulutusta ei ollut ehdotettu tai aihe oli täysin vieras. Useampi vastasi, että talosta oli valittu joku toinen osallistumaan koulutukseen ja vain yksi on päässyt koulutukseen. Vastaajista ryhmä- ja erityisavustajat kertoivat, että Perhepolku-koulutus ei ole suunnattu heille lainkaan. Vastaajista useampi oli uusi työntekijä, sijainen tai poissa työtehtävistään, jonka vuoksi he eivät osallistuneet koulutukseen. Kiire sekä oma jaksaminen nähtiin myös esteenä koulutukseen osallistumiselle.

Vastaajat kokivat, että jos Perhepolusta olisi enemmän tietoa, he osallistuisivat koulutukseen. Suurin osa mainitsi, että Perhepolku-menetelmä ja yleisemminkin perhetyön kenttä kiinnostaa. Moni kasvattaja kertoi osallistuvansa mielellään koulutukseen, mikäli niitä järjestetään ja heille tarjotaan siihen mahdollisuus. Oman koulutustaan riittävyttä pohdittiin vastauksissa ja toivottiin, että koulutus järjestettäisiin koko henkilökunnalle.

”En ole kuullutkaan siitä” ”Että voisi osallistua työaikana”

”Työmäärä koettelee jo tällä hetkellä omaa jaksamista. Enempään ei ole voimia”

”Osallistuisin mielellään, koska vanhempien tukeminen on tärkeä osa myös lapsen kasvatuksessa”

11 Johtopäätökset ja pohdinta

Tutkielman tulokset vastasivat tutkimuskysymyksiimme ja saimme tutkielman kautta uutta ja arvokasta tietoa Lohjan kaupungin varhaiskasvatuksen työntekijöiltä. Tutkielman tarkoituksena oli selvittää varhaiskasvattajien kokemuksia ja mielipiteitä siitä, miten vanhemmuutta tuetaan osana omaa työtä. Vastausten pohjalta saatiin tietoa myös siitä, miten ja millaisin keinoin vanhemmuuden tukea voitaisi vielä kehittää. Lisäksi varhaiskasvattajat vastasivat Perhepolku-menetelmään liittyviin kysymyksiin, joilla haluttiin selvittää, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet heidän päätökseensä Perhepolku-koulutukseen osallistumisesta.

Tutkielman kysely osoitettiin neljään eri varhaiskasvatusyksikköön ja yhteensä 36 varhaiskasvattajalle. Kohderyhmänä olivat 3-5-vuotiaiden lasten ryhmien kasvattajat

ammattinimikkeeseen katsomatta. Vastauksia saimme yhteensä 32 ja vastausprosentti oli 89 %. Kyselyyn osallistuneiden suuri määrä osoittaa paitsi varhaiskasvattajien motivaatiota osallistua kehittämään vanhemmuuden tukea osana varhaiskasvatusta, mutta myös onnistuneesta menetelmästä toteuttaa kysely strukturoidulla ja paperisella kyselylomakkeella.

Tulokset osoittivat, että Lohjan kaupungin varhaiskasvattajat kokivat vanhemmuuden tukemisen tärkeänä tai erittäin tärkeänä ja valtaosa koki, että vanhemmuuden tukea voitaisiin tarjota vielä enemmän. Lähes sama määrä vastaajista ilmoitti vastauksissaan, että ei osaa sanoa, voitaisiinko tukea tarjota enemmän ja lähes kolmasosa vastaajista (10 vastaaja) ei tiennyt, miten vanhemmuuden tukea voisi kehittää varhaiskasvatuksessa. Tuloksista on havaittavissa, että kasvattajilla ei kuitenkaan ole riittäviä keinoja, tietoa ja koulutusta siitä, miten tukea voitaisi vielä vahvistaa. Taustalla voi näyttäytyä myös varhaiskasvatuksen arjen haasteet, kuten kiire ja resurssipula, jotka mainittiin vahvasti vanhemmuuden tukemisen esteiksi.

Monissa työpaikoissa esiintyy erilaisia psyykkisiä kuormitustekijöitä. Yleisempiä työntekijöitä kuormittavia asioita ovat kiire, suuret työmäärät, töiden keskeytykset sekä huono mahdollisuus oppia uutta ja kehittyä. Tilanne johtaa työntekijöiden väsymiseen ja stressaantumiseen sekä riskiin työyksikössä olevaan huonoon ilmapiiriin, että tarpeettomiin konfliktitilanteisiin. (Työterveyslaitos 2016.)

Lähes jokainen kyselyyn vastannut kasvattaja korosti estävinä tekijöinä ajan puutetta, suurta työmäärää sekä riittämätöntä henkilökuntaa lapsimääriin verraten. Lapsiryhmien kerrottiin olevan todella suuria ja vievän henkilökunnan fyysisiä sekä psyykkisiä resursseja. Tutkielman tuloksista on kuitenkin nähtävissä varhaiskasvattajien halu käyttää enemmän aikaa vanhempien kohtaamisiin sekä keskusteluihin. Vanhempainillat ja erilaiset tapaamiset vanhemmille suunnattuna mainittiin keinoina edistää vanhempien ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä. Tuloksista on selkeästi nähtävillä, että Lohjan kaupungin varhaiskasvatukseen kaivattaisiin enemmän henkilöstöä sekä esimerkiksi moniammatillista yhteistyötä eri tahojen kanssa. Tämä mahdollistaisi perheiden ja vanhemmuuden vahvempaa tukemista myös varhaiskasvatusympäristössä.

Varhaiskasvatuslain (540/2018) tullessa voimaan vuonna 2018, muutettiin merkittävästi varhaiskasvatuksen henkilöstön vaatimuksia. Lain mukaan varhaiskasvatusyksikköjen henkilöstön tulee rakentua uudella tavalla, jotta sosionomien määrää voidaan lisätä varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen sosionomin työkenttään on suunniteltu lisättävän enenevissä määrin etenkin perhetyön sekä palvelujärjestelmäosaamisen työtehtäviä. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018.) Tutkielmasta saadun aineiston pohjalta voidaan todeta, että Lohjan kaupungin varhaiskasvatus hyötyisi lakimuutoksen tuomista järjestelyistä ja etenkin perhetyön ja sosiaalialan osaamisen lisäämisestä varhaiskasvatusympäristöön. Tuloksista on nähtävillä, että kasvattajat toivovat lisäkoulutusta ja selkeämpää työnkuvan määrittelyä perhetyön alalta.

Varhaiskasvatussuunnitelman yhteydessä käytävät keskustelut tarjoavat hyvän alustan monipuoliselle vuorovaikutukselle liittyen lapsen hyvinvointiin, kehitykseen ja kasvamiseen sekä keskusteluun vanhemmuudesta ja sen tuomiin haasteisiin ja onnistumisiin (Hakulinen, Laajasalo & Mäkelä 2019, 109). Varhaiskasvattajat voivat olla ensimmäisiä henkilöitä, jotka kohtaavat ja kuulevat vanhemman tilanteen. Työntekijät kokevat haasteelliseksi vanhempien ohjauksen oikeiden palveluiden piiriin. Työntekijät tuntevat myös kärsivän palvelujärjestelmien pirstaleisuudesta ja siitä, ettei heillä ole riittävästi palvelujärjestelmän tuntemusta. Tämä voi tuottaa vaikeutta ohjata vanhempia tarkoituksenmukaisiin palveluihin. (Hakulinen, Laajasalo & Mäkelä 2019, 69.)

Tutkimamme taustalla on vahvasti ollut Tellervo Uljaan kehittämä Perhepolku-menetelmä ja opinnäytetyössämme halusimme selvittää, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet päätökseen Perhepolku-koulutukseen osallistumisesta. Osallistuimme itse Perhepolku-koulutukseen syksyllä 2020 ja havaitsemme, että varhaiskasvatuksen työntekijöiden osuus osallistujista oli varsin pieni. Keskustelimme asiasta kouluttajan kanssa ja tästä muodostui pohja opinnäytetyöllemme. Saimme itse kattavan tietopaketin ennen koulutukseen osallistumista, joka varmasti vaikutti päätökseen osallistua.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että kohderyhmästämme vain 9 % oli käynyt Perhepolku-koulutuksen. Merkittäväksi havainnoksi nousi tiedon puute Perhepolusta. Osallistujat kertoivat, etteivät ole tienneet Perhepolun sisältöä ja tarkoitusta. Osa kertoi, että heille Perhepolku-menetelmä oli täysin vieras. Vain 28 %:lle vastaajista oli tarjottu mahdollisuutta osallistua Perhepolku-koulutukseen. Taustalla pieniin osallistujamääriin on varmasti monia syitä. Perhepolku-menetelmän tiedotus ja markkinointi työntekijöille on selkeästi puutteellista. Tulokset myös osoittivat, että Perhepolku-menetelmä herätti paljon kiinnostusta ja tietoa kaivattiin lisää. Tulkitsemme tilannetta niin, että jos tiedotus olisi ollut laajempaa ja kohdennettu suoraan kasvattajille, olisi osallistumisprosenttikin ollut huomattavasti suurempi.

Mielestämme varhaiskasvattajilla on ollut puutteellinen käsitys Perhepolku-menetelmän toteuttamisesta sekä ideasta. Havaintojemme sekä kyselyn vastausten pohjalta varhaiskasvattajat ovat ymmärtäneet Perhepolku-menetelmän lisäävän merkittävästi työmäärää sekä työaikaa, vaikka se on tarkoitettu järjestettävän vanhempainiltojen yhteydessä. Perhepolku-menetelmä tarjoaa toimivan ja informatiivisen rungon sekä teeman vanhempainiltojen yhteyteen. Lisäämällä varhaiskasvattajien tietoutta menetelmän toteuttamisesta sekä sisällöstä, suhtautuminen olisi varmasti positiivisempaa.

Kokonaisuudessaan tutkimustuloksista on pääteltävissä, että vanhemmuuden tuki koetaan erittäin tärkeänä osana varhaiskasvatusta. Keinoja ja menetelmiä vanhemmuuden tukemiseen on jo paljon, mutta rajoittavat tekijät, kuten ajan puute sekä kiireen tuntu estävät tai hankaloittavat vanhemmuuden tuen huomioimista osana varhaiskasvatuksen arkea. Lohjan

kaupungin varhaiskasvattajilla on suuri tahtotila tukea vanhemmuutta huomattavasti enemmän ja toiveita esimerkiksi moniammatillisen yhteistyön osalta esitettiin. Resurssien puute ja niiden oikeanlainen kohdentaminen jää vielä kehittämisen asteelle, mutta myös asennoituminen ja työn uudelleen järjestäminen ovat hyviä ja toimivia vaihtoehtoja näihin tilanteisiin. Ehdottoman tärkeänä näemme myös henkilöstön jatkuvan koulutuksen tarpeen etenkin perheyön näkökulmasta, joka nousi esiin myös varhaiskasvattajien vastauksista. Sosiaalialan osaamista tulisi voida kohdentaa paremmin ja ottaa perheen sekä vanhemmuuden näkökulma osaksi jokapäiväistä varhaiskasvatuksen arkea.

Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman (LAPE) hankkeen tarkoituksena on ollut lisätä muun muassa neuvolan, perheneuvolan, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ammattilaisille tietoa varhaisen tuen ja vanhemmuustaitojen tukemisesta sekä kehittää työvälineitä vanhemmuuden tukemiseen. LAPE:n hankepäällikkö Hanne Kalmari toteaa, että ”vanhemmuuden taitoja voi oppia - harjoittelemalla toiminta muuttuu ja vanhemmuus kehittyy”. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017.)

Tulosten ja havaintojemme pohjalta koemme, että Perhepolku-menetelmän kehittämiseksi olisi tarpeellista lisätä ja tehostaa tiedotusta menetelmän sisällöstä sekä koulutuksesta. Vaikuttavuutta sekä mielenkiintoa koulutukseen osallistumiseen voisi edistää esimerkiksi pitämällä infotilaisuuden ennen koulutuksen järjestämistä ja jakamalla tietopaketteja varhaiskasvatustyöntekijöihin. Tarpeellista olisi, että koulutukseen tarjotaan mahdollisuus kaikille halukaille, jonka myötä Perhepolku-menetelmää päästäisi hyödyntämään laajemmin sekä tehokkaammin koko Lohjan kaupungin varhaiskasvatuksessa.

Jatkotutkimusten osalta työtä on vielä paljon edessä vanhemmuuden tukemisen osalta. Myös Perhepolku-menetelmän kehittäminen sekä pilotoinnin laajentaminen hyötyisi lisätutkimuksesta sekä etenkin varhaiskasvattajien kokemuksista ja toiveista. Tutkielmamme osoitti, että Perhepolku-menetelmä itsessään kiinnostaa kasvattajia ja lisätietoa kaivattiin kovasti. Päätöksentekoon koulutukseen osallistumisesta vaikuttavat seikat ovat nyt tiedossa ja niihin voidaan paneutua uuden tutkimuksen ja menetelmän prosessin kehittämisen kautta. Huomiota tulee kiinnittää menetelmän informatiivisuuteen ja tapoihin mainostaa sekä markkinoida koulutusta. Riittävällä tiedottamisella päästään varmasti parempiin lopputuloksiin ja saadaan hyvän menetelmän anti hyödynnettyä laajemmin varhaiskasvatuksessa.

Mielenkiintoista olisi selvittää, mitä voitaisiin saavuttaa paneutumalla ja edistämällä tässä tutkielmassa esiin nousseita aiheita sekä haasteita. Selvää on, että esimerkiksi vanhemmuuden tuen lisääminen vaatii osaltaan rakenteellista muutosta, mutta ennen kaikkea varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin muutosta sekä varhaiskasvattajien osaamisen lisäämistä. Jatkokutkimuksena olisi hyvä selvittää, millaista edistystä varhaiskasvatuksessa tapahtuu

vanhemmuuden tuen osalta, jos tässä tutkielmassa nousseisiin haasteisiin ja kehittämisideoihin tartuttaisiin ja lähdettäisiin työstämään.

Tämän opinnäytetyön tutkielman tuloksia voidaan hyödyntää useassa eri kontekstissa. Lohjan kaupunki on saanut ajankohtaisen kuvan varhaiskasvattajien ajatuksista, kokemuksista sekä myös toiveista. Kehittämisen kohteet ovat nousseet esiin niin tutkielman tulosten myötä, kuin myös opinnäytetyön tekijöiden havaintojen pohjalta. Tietojen pohjalta voidaan kehittää varhaiskasvatuksen toimintamalleja sekä esimerkiksi lisätä koulutusta varhaiskasvattajien toiveiden mukaisesti. Vanhemmuuden tuen hahmottaminen osaksi varhaiskasvatuksen perustyötä on tärkeää ja tämä tutkimus on osoittanut tarpeen keskittyä aiheeseen syvällisemmin ja nostanut esiin tämänhetkisen tilanteen.

Perhepolku-menetelmän osalta tutkielma tarjoaa Perhepolku-menetelmän kehittäjälle Tellerlervon Uljaalle sekä Lohjan kaupungille kehittämisideoita sekä ajatuksia siitä, miten Perhepolkua tulisi edistää ja miten menetelmä nähdään tällä hetkellä. Menetelmään suhtautuminen on varmasti merkittävä tieto ja antaa uutta suuntaa menetelmän pilotoinnille. Perhepolku-menetelmän kehittämisen myötä, se tarjoaa Lohjan kaupungin varhaiskasvattajille erinomaisen työkalun osaksi vanhemmuuden tukemista. Osallistuminen on tarjonnut varhaiskasvattajille tilaisuuden tulla kuulluksi ja esittää aidon mielipiteensä sekä myös toiveensa tutkimuskysymysten osalta.

Tutkielman tekeminen oli mielenkiintoinen prosessi. Me opinnäytetyön tekijät koemme, että aihe on erittäin ajankohtainen sekä tärkeä. Vanhemmuuden tukeminen on merkityksellinen osa kasvatuskumppanuutta sekä varhaiskasvattajien työtä. Tutkielman tulokset eivät yllättäneet kiireen tai ajan puutteen osalta, sillä molemmilla meillä on käsitys sekä ymmärrys varhaiskasvatuksesta. Yllättävää tutkielman tuloksissa oli etenkin Perhepolku-menetelmän vähäinen tuntemus. Oletuksenamme oli, että menetelmä ja sen sisältö olisi ollut suurimalle osalle kasvattajista jo tuttu. Tutkielma vastasi hyvin valitsemiimme tutkimuskysymyksiin ja antoi laajalle joukolle arvokasta tietoa sekä kehittämiskohteita.

Lähteet

Painetut

Cerwall-Andersen, H. & Stawreberg, A-M. 2020. Tietoisien läsnäolon opas vanhemmille. 2. painos. Helsinki: Viisas Elämä.

Erikson, T. & Arnkil, E. 2012. Huoli puheeksi. Opas varhaisista dialogeista. 8. painos. Tampere: Juvenes.

Grandell, R. 2015. Itsemyötätunto. Helsinki: Tammi.

Helminen, J. 2006. Elämä koettelee, tuki kannattelee. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2001. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 15.-17. painos. Helsinki: Tammi.

Häkli, J., Kallio, K-P. & Korkiamäki, R. 2015. Myönteinen tunnistaminen. Tampere: Juvenes.

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Juvenes.

Mikkonen, I. & Saarinen, A. 2018. Vertaistuki sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tietosanoma.

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Tallinna: Gaudeamus.

Sjöroos, M. 2010. Myötätunto - ole läsnä, elä mukana. Juva: Bookwell.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. painos. Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Uljas, T. 2020. Ohjaajalle. Perhepolku 3-5 v. Kasvu myötätuntoiseksi perheeksi. Leikki-ikäisen tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen sekä myötätuntoinen vanhemmuus. Jyväskylä 2020: Jyväskylän yliopisto.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa - määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Sähköiset

Arola, M. 2021. LAPE Lapsiystävällinen hallinto -tilaisuuksia Uudellamaalla. Viitattu 13.4.2021. <https://www.keski-uudenmaansote.fi/ajankohtaista/LAPE-tilaisuuksia-uudella-maalla/>

Duodecim. 2020. Vanhemmuuteen kasvaminen. Viitattu 26.1.2021. https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=odk00025

Hakulinen, T., Laajasalo, T. & Mäkelä, J. (toim.). 2019 Vanhemmuuden ja parisuhteen tuen vahvistaminen. Viitattu 1.6.2021. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138389/URN_ISBN_978-952-343-357-1.pdf

Hastrup, A. (toim.). 2019. Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma -kärkihankkeeseen liittyvät tehtävät. Toteuttamissopimuksen loppuarviointi. Viitattu 13.4.2021. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139062/URN_ISBN_978-952-343-451-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Heikkinen, A. & Levamo, P. 2021. Vertaisryhmätoiminta. Viitattu 5.4.2021 <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/vertaisryhma-toiminta>

Huusko, M. & Paloniemi, S. 2006. Fenomenografia laadullisena tutkimussuuntauksena kasvatustieteissä. Suomen kasvatustieteellinen aikakauskirja 37. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos. Viitattu 23.5.2021 <http://elektra.helsinki.fi/>

Itsemyötätunto ja vanhemmuus -tutkimus. 2021. Viitattu 25.4.2021. <https://www.jyu.fi/edpsy/fi/laitokset/psykologia/tutkimus/tutkimusalueet/perhetutkimus/vanhemmuus-tutkimus>

Lohjan kaupunkistrategian toimenpideohjelma Hyvinvointi-toimialalla 2018-2025. 2018. Edistämässä lohjalaista onnellisuutta. Viitattu 15.4.2021. https://www.lohja.fi/wp-content/uploads/2019/04/Toimenpideohjelma-Hyvinvointi-2018_2025.pdf

Lohjan kaupunginvaltuusto. 2017. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2017-2020. Viitattu 14.4.2021. <https://peda.net/lohja/opettajasivusto/ljp/ljnh2/ljnh2:file/download/08794c65a0a32ec5af3ac291e98bde1b856f66ac/Lasten%20ja%20nuorten%20hyvinvointi-suunnitelma%202017-2020.pdf>

Lundbom, P. & Herranen, J. (toim.). 2011. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. Vertaistuki osana sosiaalista vahvistamista. Viitattu 3.4.2021. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/38289/978-952-456-114-3.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=206>

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2017. Vanhemmille annettu tuki auttaa perhettä eteenpäin. Viitattu 1.6.2021. <https://minedu.fi/-/1271139/vanhemmille-annettu-tuki-auttaa-perhetta-eteenpain>

Perhepolku. 2021. Perhepolku -kasvumyötätuntoiseksi perheeksi. Viitattu 25.4.2021. <https://perhepolku.fi/>

Pelastakaa Lapset Ry. Myönteinen tunnistaminen. Viitattu 5.4.2021. <https://www.pelastakaalapset.fi/lapsilta-opittua/myonteinen-tunnistaminen/>

Ristikari, T., Keski-Säntti, M., Sutela, E., Haapakorva, P., Kiilakoski, T., Pekkarinen, E., Kääriälä, A., Aaltonen, M., Huotari, T., Merikukka, M., Salo, M., Juutinen, A., Pesonen-Smith, A. & Gissler, M. 2018. Suomi lasten kasvu ympäristönä Kahdeksantoista vuoden seuranta vuonna 1997 syntyneistä. Raportti 7/2018. Viitattu 20.5.2021. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137104/URN_ISBN_978-952-343-152-2.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Viitattu 21.5.2021. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html

Seppänen, T. 2009. Riittävän hyvä vanhemmuus - vanhemmuuden tukemista ryhmän avulla vanhemmuuden roolikarttaan perustuen. Viitattu 26.1.2021.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/4427/SEPPANEN_TARJA.pdf?sequence=1

Sinkkonen, A. 2018. Vanhemmuus lapsen sijoituksen taustatekijänä. Viitattu 25.1.2021.

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/103194/1522926673.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Sjöroos, M. 2020. Opas myötätuntoiseen vanhemmuuteen. Viitattu 28.2.2021.

<https://myotatuntoinenvanhemmuus.fi/>

Suomen Mielenterveys Ry. 2020. Myötätunto on kaikille hyväksi. Viitattu 28.2.2021.

<https://mieli.fi/fi/mielenterveys/hyvinvointi/my%C3%B6t%C3%A4tunto-kaikille-hyv%C3%A4ksi>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2020. Perheiden moninaisuus. Viitattu 1.5.2021.

<https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-tila/perheet-ja-vanhemmuus/perheiden-moninaisuus>

Terveyskylä. 2020. Mitä on vertaistuki. Viitattu 1.5.2021.

<https://www.terveyskyla.fi/vertaistalo/tietoa-vertaistuesta/mit%C3%A4-on-vertaistuki>

Tilastoraportti 2019. Pienten lasten ja heidän perheidensä hyvinvointi 2018. Viitattu 25.1.2021.

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138082/Pienten%20lasten%20ja%20heid%c3%a4n%20perheids%c3%a4%20hyvinvointi%202018final.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Työterveyslaitos. 2016. Työturvallisuuskeskus ja Työterveyslaitos tiedottavat 16.11.2016, tiedote 56/2016. Viitattu 1.6.2021.

<https://www.ttl.fi/tyosuojeluhenkilosto-liian-suuri-tyomaara-ja-heikko-tiedonkulku-kuormittavat-tyopaikoilla/>

Varhaiskasvatustuki 540/2018. Viitattu 22.5.2021.

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ruots%2A>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2018. Viitattu 26.1.2021.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Julkaisemattomat

Lindman, M. 2021. Sähköposti haastattelu 14.5.2021.

Kuviot

Kuvio 1: Tellervo Uljaan näkemys Perhepolun tulevaisuudesta	20
---	----

Taulukot

Taulukko 1: Koulutustausta	28
Taulukko 2: Vanhemmuuden tukemisen tärkeys	28
Taulukko 3: Vanhemmuuden tuen lisääminen	29
Taulukko 4: Tieto Perhepolkumenetelmästä	31
Taulukko 5: Mahdollisuus osallistua koulutukseen	32
Taulukko 6: Perhepolkukoulutukseen osallistuneet	32

Liitteet

Liite 1: Saatekirje	43
Liite 2: Kyselylomake	44

Liite 1: Saatekirje

Hei,

Olemme kaksi sosionomiopiskelijää Lohjan Laureasta. Teemme opinnäytetyötä vanhemmuuden tukemisesta sekä Perhepolku-menetelmästä varhaiskasvatuksessa ja tarvitsimme hetken sinun aikaasi, jotta saamme arvokasta tietoa opinnäytetyöhömmme.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on kerätä varhaiskasvattajilta tietoa ja mielipiteitä perheiden- ja vanhemmuuden tukemisesta varhaiskasvatuksessa sekä selvittää, miten Perhepolku-koulutusta voitaisi kehittää houkuttelevammaksi sekä varhaiskasvattajia paremmin palvelevaksi kokonaisuudeksi.

Kyselyn vastaukset antavat arvokasta tietoa siitä, millaisena varhaiskasvattajat kokevat vanhemmuuden tukemisen osana varhaiskasvatusta ja, miten sitä voisi vielä kehittää. Kerätyn tiedon pohjalta voidaan myös kehittää Perhepolku-ohjaajakoulutuksen kiinnostavuutta sekä rakentaa menetelmästä konkreettinen ja tarpeita hyvin vastaava työkalu teille varhaiskasvattajille. Selvitys antaa myös arvokasta pohjaa kehittää ja edistää perhepolun pilotointia ja käyttöönottoa laajemmin varhaiskasvatuksessa sekä myöhemmin koulumaailmassa.

Tähän tutkimukseen osallistuminen perustuu täysin vapaaehtoisuuteen ja anonyymiyteen. Haastatteluun voit osallistua täyttämällä kyselylomakkeen. Aikaa lomakkeen täyttämiseen menee n. 10 minuuttia. Palautathan lomakkeesi mukana tulleeseen kirjekuoreen ja ennalta sovittuun paikkaan. Käsittelemme vastaukset luottamuksella ja ne tullaan esittämään anonyymisti opinnäytetyössämme, joka julkaistaan opinnäytetöiden kannassa theseus.fi osoitteessa.

Vastaukset tulemme hakemaan henkilökohtaisesti 14.05.2021. Toivomme, että ehdit vastata kiireiden keskellä lyhyellä aikavälillä.

Mikäli sinulle jää kysymyksiä opinnäytetyöhömmme liittyen, olethan yhteydessä.

Kiitos avustasi!

Ystävällisin terveisin,

Pia Kaarlela & Pia Tuomi

pia.kaarlela@student.laurea.fi / pia.tuomi@student.laurea.fi

Liite 2: Kyselylomake

Varhaiskasvattajien mielipiteet ja kokemukset vanhemmuuden tukemisesta varhaiskasvatuksessa sekä Perhepolku- ohjaajakoulutuksesta-kyselylomake

Rengasta oikeaa vaihtoehtoa vastaava kirjain, tai kirjoita
vastauksesi sille varattuun tilaan.

Huomioithan, että kyselylomake on kaksisivuinen

Olen koulutukseltani:

1. Kuinka tärkeänä pidät vanhemmuuden tukemista osana varhaiskasvatuksen arkea?

a) ei tärkeä	c) tärkeä
b) vähän tärkeä	d) erittäin tärkeänä
2. Mielestäni varhaiskasvatusympäristössä voitaisiin tarjota enemmän vanhemmuuden tukea?

a) kyllä	c) en osaa sanoa
b) ei	

3. Millaisin keinoin tuet vanhemmuutta varhaiskasvatuksessa?

4. Miten vanhemmuuden tukemista voisi vielä kehittää varhaiskasvatuksessa?

5. Mitkä tekijät estävät vanhemmuuden tukemista varhaiskasvatuksessa?

Jatkuu

